

Toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2025

MH 23.3.2026

**Toimintakertomus ja tilinpäätös
vuodelta 2025**

Varsinais-Suomen liitto
PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
varsinais-suomi.fi

Sisältö

Maakuntajohtajan katsaus	4
2. Toimintavuoden keskeiset tapahtumat	7
Varsinais-Suomen liitto on aktiivinen ja uudistuskykyinen maakunnan liitto	7
Suomen kolmanneksi suurin maakunnan kuntayhtymä	8
Monipuolinen maakunnan kehittämisen edelläkävijä	8
2.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto	10
2.2 Aluekehitys	11
2.3 Maankäyttö ja ympäristö	13
2.5 Päätöksenteko ja luottamustoimielimet	17
2.6 Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vaikutukset liiton toimintaan	18
2.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	19
2.8 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	19
3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	21
3.1 Tilikauden tulos	21
Talousarvion toteutuma 2025, kulut toimialoittain	21
3.2 Käyttösuunnitelman toteutuminen	22
Toimintatuotot	23
Toimintakulut	24
Muu toiminta	26
Tilinpäätöksen tunnusluvut	27
4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	28
4.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto	28
4.2 Aluekehittäminen	29
4.3 Maankäyttö ja ympäristö	33
4.4 Valonia	36
4.5 Edunvalvonta ja kuntapalvelu	37
4.6 Lounaistieto	39
5. Talousarvion eri osien toteutuminen	40

Maakuntajohtajan katsaus

**"Vuosi 2025 oli
Varsinais-Suomen
liitolle aktiivisen
vaikuttamisen
ja strategisen
valmistautumisen
vuosi"**

— Jyri Arponen

Vuosi 2025 oli Varsinais-Suomen liitolle aktiivisen vaikuttamisen, kehittämisen ja strategisen valmistautumisen vuosi. Muuttuva turvallisuusympäristö, vihreän siirtymän investoinnit sekä Suomen ja Euroopan kilpailukyvyyn vahvistaminen näkyivät toimintaympäristössä ja ohjasivat maakunnan edunvalvontaa ja kehittämistyötä. Liitto saavutti pääosin toiminta- ja taloussuunnitelmassa asetetut tavoitteet.

Edunvalvonnessa keskityttiin erityisesti läntisten yhteyksien vahvistamiseen, Saaristomeren tilan parantamiseen, vihreän siirtymän edistämiseen sekä huoltovarmuuden ja saavutettavuuden kehittämiseen. Merkittävä edistysaskel oli Länsiradan ensimmäisen vaiheen eteneminen rakentamisvaiheeseen sekä Helsinki–Turku–Tukholma-yhteyden huomioiminen kansallisessa ja eurooppalaisessa liikennepolitiikassa. Alueellisen junaliikenteen käynnistämistä valmisteltiin kuntien ja muiden maakuntien kanssa, ja maakunnan keskeisten ratahankkeiden edistäminen oli aktiivisesti esillä valtakunnallisessa keskustelussa. Saaristomeren suojelu säilyi yhtenä keskeisistä vaikuttamisteemoista, ja ravinekierron edistämiseen saatiin lisärahoitusta. Vuoden aikana reagoitiin myös Vakka-Suomen äkilliseen rakennemuutokseen ja edistettiin alueen tukitoimia.

Aluekehityksen keskeisin kokonaisuus oli Varsinais-Suomen strategian 2040+ sekä maakuntaohjelman 2026–2029 valmistuminen. Työ toteutettiin laajassa yhteistyössä kuntien, kehittäjäverkoston ja elinkeinoelämän kanssa, ja maakunnan asukkaat osallistuivat valmisteluun. Samalla päivitettiin maakunnan älykkään erikoistumisen strategia ja aluerakenteen visio. EU:n rakennerahasto-ohjelmat etenivät suunnitellusti, ja kehittämisrahoitusta kohdennettiin maakunnan keskeisiin tavoitteisiin.

Maankäytön ja ympäristön vastuualueella käynnistettiin useita maakunnan tulevaisuuden kannalta keskeisiä suunnitteluprosesseja. Maakuntakaavan tarkistamisessa painopisteiksi määriteltiin energiahuolto ja vesiensuojelu, ja samalla tarkasteltiin kestävän energiahuollon tulevaisuutta Varsinais-Suomessa. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma hyväksyttiin alkuvuonna, ja liitto osallistui aktiivisesti Turun kaupunkiseudun MAL-yhteistyöhön sekä kansainväliseen liikenneverkostoyhteistyöhön. Merialuesuunnittelussa Varsinais-Suomen liitto jatkoi rannikon maakuntien yhteistyön koordinaatiota ja edisti useita kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita. Vuoden aikana valmistui selvityksiä merialueen kokonaisturvallisuudesta ja merellisten toimialojen aluetaloudellisista vaikutuksista.

Ympäristö- ja ilmastotyössä Valonia tuki kuntia hiilineutraaliuden, luonnon monimuotoisuuden ja kestävän luonnonvarojen käytön edistämisessä. Vuoden keskeisenä painopisteenä oli ilmastomuutokseen sopeutuminen, ja työssä käynnistettiin maakunnallisten ilmastoriskien arviointi sekä kehitettiin käytännön sopeutumistoimia yhteistyössä kuntien kanssa.

Lounaistieto edisti avoimen tiedon hyödyntämistä, osaamista ja yhteistyötä erityisesti hanketoiminnan kautta. Vuoden aikana kehitettiin muun muassa retkeily- ja palveludataa, paikkatiedon hyödyntämistä sekä rakennetun ympäristön digitalisaatiota.

Viestintä tuki liiton strategisia tavoitteita ja maakunnan edunvalvontaa monikanavaisella ja ajantasaisella viestinnällä. Vuoden keskeisiä kehittämistoimia olivat verkkosivujen ja visuaalisen ilmeen uudistaminen sekä erityisesti viestinnän resurssien vahvistaminen. Tavoitteena oli parantaa viestinnän saavutettavuutta, johdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta.

Kulttuurityötä tehtiin aktiivisesti alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa yhteistyössä muun muassa Turun kaupungin ja eri kulttuuritoimijoiden kanssa. Vuoden aikana otettiin käyttöön Kulttuuripankki-palvelu, joka edistää taiteilijoiden työllistymistä ja verkostoitumista, sekä järjestettiin kulttuuritapahtumia ja -yhteistyötä, jotka lisäsivät kulttuurin näkyvyyttä ja saavutettavuutta maakunnassa.

Vuosi 2025 oli monella tavalla valmistautumista tulevaan. Maakuntastrategian uudistaminen, uudet suunnitteluprosessit sekä valmistautuminen seuraavaan EU-ohjelmakauteen luovat vahvan perustan Varsinais-Suomen kehittämiseksi. Maakunnan vahvuudet – osaaminen, yhteistyöverkostot ja aktiivinen kehittäjäkenttä – tarjoavat hyvät edellytykset jatkaa työtä kestävästä kasvusta, elinvoimasta ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi koko Varsinais-Suomessa.

2. Toimintavuoden keskeiset tapahtumat

Varsinais-Suomen liitto on aktiivinen ja uudistuskykyinen maakunnan liitto

Varsinais-Suomen liiton viraston strategian 2025 visio on olla aktiivinen ja uudistuskykyinen maakunnan liitto ja yhteistyökumppani, niin sisäisesti kuin sidosryhmillekin. Työmme ytimessä on Varsinais-Suomen kehittäminen ja tulevaisuuden suunnittelu yhteistyössä kuntien, korkeakoulujen, yritysten ja järjestöjen kanssa. Strategian tarkoitus on ollut paitsi kirkastaa organisaation roolia, myös auttaa vahvistamaan henkilökunnan yhtenäisyyttä, työn vaikuttavuutta, näkyvyyttä, organisaation sopeutumiskykyä ja joustavuutta, ja tukea resurssien viisasta käyttöä. Työn kautta on otettu käyttöön monia toimintaa kehittäviä ratkaisuja.

Viraston strategian päivitys käynnistyi maakuntajohtajan toimesta loppuvuonna 2024. Vuoden 2025 aikana strategian teemoja on käsitelty johtoryhmän ja laajennetun johtoryhmän toimesta, sekä henkilökuntainfoissa. Työskentely jatkuu. Tavoitteena on, että tuleva strategia kytkeytyy aikaisempaa vahvemmin maakunnan strategiaan valintoihin. Strategiatyötä tukee henkilökunnasta osoitettu kahden työntekijän työryhmä.

Perustoimintaamme kuuluu

- vastata maakunnan yleisestä kehittämisestä ja erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämisestä
- osallistua kansallisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimiseen ja toimeenpanoon
- edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä yhdessä sidosryhmien kanssa
- hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä
- vastata maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien käynnistämisestä sekä yhteistyön johtamisesta
- olla alueen edunvalvoja. Maakunnan liitto kokoaa ja välittää kuntien ja muiden toimijoiden näkemyksiä, edistää merkittävien asioiden ja hankkeiden etenemistä sekä pitää yhteyttä kansanedustajiin ja keskushallintoon.
- seurata ja ennakoida maakunnan kehitystä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Suomen kolmanneksi suurin maakunnan kuntayhtymä

Varsinais-Suomen liitto on kuntayhtymä, joka palvelee Suomen kolmanneksi suurinta maakuntaa. Alueemme koostuu viidestä seutukunnasta ja 27 kunnasta, joissa asuu noin 500 000 ihmistä. Toimintamme muokkautuu lakisääteisten tehtävien perustalle maakunnan tarpeiden, ominaispiirteiden ja valittujen painotusten mukaisesti. Vastaamme alueidenkäyttölain mukaisesti maakuntasuunnitelmasta, maakuntakaavoituksesta ja merialuesuunnittelusta ja alueiden kehittämislain mukaisesta alueen yleisestä kehittämisestä ja maakunnan edunvalvonnasta.

Monipuolinen maakunnan kehittämisen edelläkävijä

Perustoiminta ja erillisyksiköt

Varsinais-Suomen liiton kuntarahoituksella rahoitettu perustoiminta on hallinnollisesti jaettu neljään vastuualueeseen: 1) aluekehittäminen, 2) edunvalvonta ja kuntapalvelu, 3) maankäyttö ja ympäristö sekä 4) yhteiset toiminnot ja hallinto. Näissä tehtävissä toimii tällä hetkellä noin 35 työntekijää.

Aluekehittäminen

Aluekehittämisen tavoite on parantaa maakunnan omatoimista ja tasapainoista kehitystä ja lisätä maakunnan kilpailukykyä. Aluekehitystyö tukeutuu maakunnan olemassa oleviin vahvuuksiin, joita ovat muun muassa osaaminen, elinkeinojen ja työllisyyden vahvistaminen sekä kestävä kehitys. Tekemällä yhteistyötä kansainvälisissä verkostoissa lisäämme maakunnan tunnettavuutta ja edistämme maakunnan roolia Itämeren alueen yhtenä keskeisenä toimijana.

Aluekehitystyö pohjautuu laajaan vuorovaikutukseen ja yhdessä tekemiseen jäsenkuntien, valtion aluehallintoviranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa. Tässä yhteistyössä maakunnan toimijat määrittelevät kehitystavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi ja samalla sitoutuvat omalta osaltaan niiden toteutukseen. Työkaluina aluekehittämisessä käytämme mm. EU:n rakennepoliittisia ohjelmia ja valtion erillisiä budjettimäärärahoja.

Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvonnan ja kuntapalvelujen tavoitteena on valvoa maakunnan etuja kansallisesti ja kansainvälisesti, toimia kuntien puolesta kuntayhteistyötä edistäen, välittää tietoa maakunnallisesti ja edistää nykyaikaista maakuntaidentiteettiä ja kulttuuria yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Maankäyttö ja ympäristö

Maakunnan suunnittelun lähtökohtana on alueidenkäyttölain toteuttaminen maakuntatasolla. Suunnittelun tavoitteena on maakunnan vetovoiman ja tasapainoisen kehityksen edistäminen. Tavoitteiden määrittelyssä sovitetaan yhteen kuntien kehittämistarpeet valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Suunnittelulla luodaan edellytykset alueen erityisarvoille rakentuvalle hyvälle asuin- ja toimintaympäristölle ja elämisen laadulle.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys ja aluerakenne. Maakuntakaavotuksella täsmennetään ja toteutetaan maakunnan strategiset tavoitteet kuntakaavoitusta ohjaavaksi alueidenkäytön suunnitelmaksi. Maakunnan muuhun suunnitteluun synkronoidulla liikennejärjestelmätyöllä edistetään alueen toiminnallista rakennetta. Merialuesuunnittelulla luodaan edellytykset merialueiden kestäväälle käytölle ja meriympäristön hyvän tilan saavuttamiselle.

Hankkeisiin ja eri sektoreiden yhteistyöhön aktiivisesti osallistumalla edistetään maakunnan keskeisten tavoitteiden toteutumista sekä tuotetaan maakunnan ja kuntien suunnittelussa ja kehittämisessä tarvittavaa tietoa.

Yhteiset toiminnot ja hallinto

Hallinto huolehtii viraston hallinto- ja henkilöstöpalveluista, taloudesta, kirjanpidosta, tietohallinnosta, asiakirjahallinnosta ja hankinnoista. Hallinnossa valmistellaan ja kootaan maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä huolehditaan liiton talouteen liittyvistä suunnittelu- ja seurantatehtävistä.

Erillisyksiköt

Lisäksi toteutamme meille annettuja tehtäviä erillirahoituksella toimivien Valonian, Lounaistiedon, Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimiston sekä monien hankkeiden kautta. Toimimme myös Central Baltic Interreg -ohjelman hallintoviranomaisena ja sihteeristön päätoimipaikkana. Näissä tehtävissä toimii noin 40 työntekijää.

Valonia on Varsinais-Suomen kuntien kestävän kehityksen ja energia-asoiden asiantuntijaorganisaatio, joka toteuttaa valtionhallinnon laatimia kestävän kehityksen tavoitteita. Valonia tarjoaa palveluita kunnille ja muille julkisille toimijoille sekä yrityksille ja kuntalaisille. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Valonia rakentaa kestävän kehityksen mukaista, resurssitehokasta Varsinais-Suomea, joka on rohkea, osaava ja vastuullinen edelläkävijä. Valonia kouluttaa, neuvoa, antaa asiantuntija-apua sekä koordinoi monien toimijaverkoston työtä. Valonia kehittää

toimintamalleja ja työkaluja resurssitehokkaan ja kestäväen yhteiskunnan toteuttamiselle.

Hyviä, uusia ratkaisuja haetaan laajan hanke-toiminnan avulla. Yhteistyön ja kumppanuuden avulla Valonia luo kehityspolkuja kestäväen kehityksen toteuttamiseksi kaikissa maakunnan kunnissa. Kunnat sitoutuvat Valonian toimintaan asukaslukuun perustuvien maksuluokkien mukaisesti. Suurin osa Valonian toimintojen rahoituksesta koostuu hankerahoituksesta ja kuntarahoitus toimii hankkeiden omarahoituksena. Valonian työn ohjaavana asiakirjana toimii 2021 alusta käynnistynyt Ohjelma 2030.

Lounaistieto muodostaa yhdessä liiton tietopalvelutoimintojen kanssa tietopalveluryhmän. Tietopalveluryhmään on keskitetty liiton tilastotietopalvelut, tutkimustoiminta sekä paikkatietoyhteistyö, avoin data ja siihen liittyvä tiedonhallinta. Tietopalveluryhmän keskeisenä viestintäkanavana toimii Lounaistieto.fi-alue-tietopalvelu, joka sisältää mm. tilastotietopalvelun, karttapalvelun ja suuren joukon muita tietopalveluja.

Lounaistiedon toimintaa rahoittavat Varsinais-Suomen liiton lisäksi Turun kaupunki, Turun yliopisto, Satakuntaliitto ja Åbo Akademi toistaiseksi voimassa olevan yhteistyösopimuksen perusteella.

Varsinais-Suomen liitto toimii Euroopan unionin **Central Baltic 2021–2027-ohjelman** hallinto- ja toimentamisviranomaisena jäsenvaltioiden (Suomi, ml. Ahvenanmaa, Ruotsi, Viro ja Latvia) toimeksiannosta. Ohjelma rahoittaa rajat ylittäviä yhteistyöhankkeita Suomen (mukaan lukien Ahvenanmaa), Viron, Latvian ja Ruotsin alueella.

2.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto

Vuosi 2025 oli hallinnon vastuualueella työntäyteinen ja tuottelias. Valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin. Varauduimme asiakirjahallintoa koskevien lakien muutoksiin, mutta pitkään valmisteltu arkistolaki ei edennyt vielä eduskunnassa. Teimme työtä työhyvinvoinnin ja aivoergonomian eteen, mutta osin työ siirtyi vuoden 2026 puolelle.

Henkilöstöhallinnossa vahvistettiin tiedolla johtamista. Toimme henkilöstöjohtamiseen uudenlaista ajantasaisuutta ottamalla syksyllä 2025 käytön Kevan Pulssi-kyselyn. Kuukausittain kerättävä tieto mahdollistaa työyhteisön tilan, kuormituksen ja johtamisen toimivuuden reaaliaikaisen tarkastelun. Pulssi-kyselyn avulla suuntaamme huomiota meille olennaisiin painopisteisiin ja tuemme systemaattista kehittämistä, jossa henkilöstön ääni kuuluu ja vaikuttaa. Uudistimme myös henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa tuomalla sinne konkreettisia suunnitelmakaudelle asetettuja tavoitteita sekä seurattavia mittareita ja tunnuslukuja.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen neuvotteluosapuolet sopivat Kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) uudesta tasopalkka-järjestelmästä. Järjestelmä tuli voimaan 1.2.2025 ja se oli otettava toimeenpanovaiheen jälkeen käyttöön 30.9.2025 mennessä. Järjestelmä on sitova ja se korvasi tehtävän vaativuuden arviointijärjestelmän. Varsinais-Suomen liitossa tasopalkkamallia valmisteltiin yhteistyössä henkilöstöhallinnon, henkilöstön edustajien ja esihenkilöiden kanssa. Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönoton valmistelua ja seuranta varten perustettiin työntekijöiden ja työnantajan edustajista muodostuva paikallinen palkkausryhmä.

Työterveyshuollon kustannukset ovat viime vuosina kasvaneet merkittävästi. Tähän vastattiin

käynnistämällä työterveyspalveluiden kilpailutus, jonka seurauksena palveluntuottaja on vuoden 2026 alusta Pihlajalinna Lääkärikeskukset Oy. Kilpailutus suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä KOHO Consulting Oy:n kanssa.

Liitto optimoi ja kilpailutti vakuutusturvansa toukokuussa 2025 Arvomeklarit Oy:n kanssa ja siirsi vakuutusten hallinnoinnin pääosin heille. Kaikki vakuutukset ovat pitkään olleet If:llä, mutta kilpailutuksen tuloksena työtapaturma-, ryhmähenki- ja matkavakuutukset siirtyivät Fennialle ja yritysvastuuvakuutus LähiTapiolaan. Vakuutusten vuosikustannukset laskivat huomattavasti, mutta pääosa säästöstä syntyy myöhemmin. Tämä johtuu Arvomeklarit Oy:n palkkiomallista. Arvomeklarit Oy:n palkkio perustuu vakuutusmaksusäästöihin ja palkkion määrä on 50 % vakuutusvertailun mukaisista vuotuisista vakuutusmaksusäästöistä. Palkkio laskutetaan kahdelta vuodelta 2025–2026 yhteensä 13 000 euroa/per vuosi (alv 0 %).

Palkkiomallin vuoksi ensimmäinen vuosi (2025) aiheutti noin 2 630 euron lisäkulun, mutta tämän jälkeen vuosittaiset säästöt ovat merkittäviä: vuonna 2026 säästö noin 14 600 euroa ja vuonna 2027 säästö noin 26 200 euroa. Suurin osa hyödyistä realisoituu vuodesta 2026 eteenpäin, jolloin optimoinnin ja kilpailutuksen vaikutus näkyy täysimääräisenä.

Uuden valtuustokauden alkaessa Varsinais-Suomen liiton tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin, ja vuosien 2025–2028 tilintarkastusyhteisöksi valittiin BDO Audiator Oy, joka on toiminut tilintarkastajana myös viime kaudella.

Kuntavaalien jälkeen liiton eri luottamustoimieli-
missä aloitti uusia ja jatkoi vanhoja luottamushenkilöitä. Kehitimme luottamushenkilöhallintoamme sujuvoittamalla asiointia. Luottamushenkilöille laadittiin opas, jonka tavoitteena on tukea luottamushen-

"Vuonna 2025 hallinnossa parannettiin sisäistä valvontaa, riskienhallintaa ja tiedonhallintaa sekä kehitettiin viestintää ja digiturvallisuutta. Näin varmistettiin, että liiton arki ja päätöksenteko toimivat sujuvasti."

Yhteiset toiminnot ja hallinto -vastuualueen johtaja
Petra Määttä

kilöitä heidän työssään ja koota yksiin kansiin tietoa liiton toiminnasta, kokouskäytännöistä ja palkkionmaksatuksesta. Luottamushenkilöhallinnossa siirryttiin myös kokonaan paperittomaan asiointiin, kun otimme käyttöön Aimoa-palvelun. Aimoa on sähköinen asiointipalvelu, joka keskittää luottamushenkilöiden perustiedot, hakemukset ja sidonnaisuusilmoitukset kustannustehokkaasti samaan järjestelmään.

Kuntien ja kuntayhtymien talousraportointi on vuodesta 2021 alkaen toimitettu Valtiokonttorille sähköisessä muodossa. Vuosina 2021–2024 käyttöön otetut XBRL kuntatietoraportointikonaisuudet on integroitu hallitusti myös Varsinais-Suomen liiton Pro Economica taloushallinnon järjestelmään. Vuonna 2025 jatkoimme Valtiokonttorille toimitettavan XBRL-kuntatietotalousraportoinnin kehittämistä sekä taloushallinnon ohjelmistojen päivittämistä. Tavoitteena oli varmistaa raportoinnin oikeellisuus, ajantasaisuus ja yhteensopivuus valtakunnallisten tietomallien kanssa.

Liiton kaikki kannettavat tietokoneet uusittiin suunnitellun elinkaarimallin mukaisesti elo- ja syyskuun aikana. Käyttöjärjestelmä päivitettiin samalla Windows 11:een. Muutosten yhdistäminen säästi koko henkilökunnan aikaa.

Valmistauduimme tekoälypalvelujen hyödyntämiseen etenkin tietosuojakysymyksiä selvittämällä. Tarjosimme henkilökunnalle koulutusta tekoälyn eettisyydestä ja tietoturvasta. Microsoft Copilotin kokeiluun valmistauduttiin laatimalla siitä tietosuojan vaikutustenarviointi.

Päivitimme sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen ja riskikartoituksen. Otimme käyttöön toimintamallin, jossa riskikartoitus laaditaan jatkossa vuosittain.

2.2 Aluekehitys

Toimintavuosi 2025 oli aluekehittämisen osalta vahvan kehittämisen ja kumppanuustoiminnan vuosi maakuntastrategian valmisteluprosesseineen. Katse suuntautui myös vahvasti EU:n uuteen ohjelmakauden 2028–2034 komission julkaistessa omat suunta-aviinsa ja rahoituskehusehdotuksensa kesällä 2025. Toimintavuonna 2025 pystyimme hyvin vastaamaan kattavasti toimintasuunnitelmassa ja käyttötaloussuunnitelmassa asetettuihin toiminnallisiin tavoitteisiin.

Varsinais-Suomen strategiaa 2040+ ja siihen kytkeytyvää maakuntaohjelmaa vuosille 2026–2029 valmisteltiin laajassa sidosryhmä- ja kehittäjäyhteistyössä. Maakuntaohjelman valmistelu alkoi syksyllä 2024 tilannekuvan muodostamisella ja jatkui talven ja kevään 2025 aikana tulevaisuuskeskustelulla sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden muotoilulla. Toimintaan osallistettiin vahvasti muun muassa peruskunnat ja kehittäjäverkoston laaja-alainen toimijajoukko. Kansalaispaneelin kautta myös yksittäiset maakunnan asukkaat saivat myös äänensä kuuluviin. Luonnos strategiaksi maakuntaohjelmaksi oli lausuntokierroksella syksyllä 2025 ja se hyväksyttiin maakunta-valtuuston kokouksessa joulukuussa 2025. Uuden maakuntaohjelman valmistelun osana tarkistettiin myös maakuntaohjelmaa täydentävä älykkään erikoistumisen strategia sekä aluerakenteen visio.

EU:n ohjelmakauden 2021–2027 rahoitusohjelmat (Uudistuva- ja osaava Suomi -rakennerahasto-ohjelma ja Central Baltic Interreg) toimivat normaali-volyymillään ja rahoitusta sidottiin ohjelma-asiakirjoissa määriteltyihin painopisteisiin suunnitellusti. Loppuvuonna Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti ohjelma-asiakirjan muutosprosessin, jonka tavoitteena oli suunnata rahoitusta puolustusteollisuuden tukemiseen ja sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin (ns. ReArm-ohjelma). Tässä yhteydessä maakunnallisia rahoituskehyksiä leikattiin loppuohjelmakaudeksi koko Suomessa. Tulevina vuosina rahoitusta on käytettävissä n 40–50 % vähemmän kuin alun perin oli kehyksiin kirjattu.

AKKE-rahoituksesta (Alueiden kestävä kasvun edistäminen) tuettiin monipuolisesti maakunnan kehittämisen kärkiä sekä Vakka-Suomen äkillisen rakennemuutoksen toimenpideohjelman toteutusta. Yhtenä AKKE-rahoituksen painopisteenä oli vuoden 2025 aikana kuntien varautumistoiminnan kehittäminen ja tukeminen. Valitettavasti tämä joustava ja tehokas rahoitusinstrumentti ei ole enää tulevina vuosina maakuntien käytettävissä.

Kansallisen rahoituksen vähyyden takia tavoitteenamme oli myös lisätä komission kautta jaettavan EU-rahoituksen määrää maakunnan alueella. Siihen liittyen viestimme aktiivisesti maakunnan toimijoille eri rahoitusmahdollisuuksista ja tuimme hankekumppanuuksien syntymistä.

Maakuntastrategiatyössä oli edellisen maakuntaohjelmakauden 2022–2025 viimeinen varsinainen toimintavuosi. Maakuntaohjelmaan kirjatusta 44 toimenpiteestä pääosa on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Maakuntastrategia- ja -ohjelmatyö ei ole Varsinais-Suomen liiton aluekehityksen toimintasuunnitelma, vaikka vastaamme pitkälti sen koostamisesta, tukemisesta ja tulosten seurannasta. Ohjelman toimeenpanon onnistuminen riippuu siitä, kuinka onnistuneita ja ajankohtaisia valintoja yhteisesti olemme maakunnan toimijoiden kanssa tehneet, kuinka hyvin toimijat ja eri verkostot ovat ohjelman toimenpiteisiin sitoutuneet ja kuinka onnistuneesti eri tuki-instrumentit (mm. EU- ja kansallinen rahoitus) ovat käytettävissä toimenpiteiden toteuttamiseen.

Liittyen komission kesällä 2025 julkaisemaan rahoituskehys- ja asetusehdotuksiin systematisoimme yliaalueellista valmistautumista uuteen ohjelmakautteen 2028–2034. Tavoitteena on laajassa yhdeksän Etelä- ja Länsi-Suomen maakunnan yhteisessä edunvalvonnallisessa yhteistyössä korostaa kehittämisrahoituksen merkitystä ja alueiden roolia mm. yritysten kehittämisen tukemisessa ja aluelähtöisen kehittämisen vaikuttavuutta. Työ jatkuu vahvana edelleen vuosina 2026–2027.

Toiminta- ja taloussuunnitelmaan kirjattujen laaja-alaisten kokonaisuuksien lisäksi koordinoimme ja edistimme koulutukseen liittyvää Ennakointiakatemia-yhteistyötä, matkailun tiekarttatyöverkostoa sekä tuimme Pohjoismaista saaristoyhteistyötä. Ennakointiakatemian jatkotyöstä (EKA2) valmistelimme uuden nelivuotisen yhteistyösopimuksen, jossa ovat mukana kaikki keskeiset koulutuksen ennakointiin liittyvät tahot.

Vuoden 2025 aikana kaikki CB-ohjelman hallinnolliset prosessit, hankerahoitushaut ja tarkastusviranomaisen suorittamat hanke- ja systeemitarkastukset, ovat pyörineet ennakoidusti ja sujuvasti.

"Aluekehittämisen työssä keskityttiin Varsinais-Suomen strategian valmisteluun ja maakunnan pitkäjänteiseen kehittämiseen muuttuvassa toimintaympäristössä. Vuosi loi pohjaa tulevalle strategiakaudelle ja yhteistyölle eri toimijoiden kanssa."

Aluekehittäminen-vastuualueen johtaja
Tarja Nuotio

2.3 Maankäyttö ja ympäristö

Suunnittelu

Vuonna 2025 maankäytön suunnittelun ja ympäristön vastualueella painopiste oli merialuesuunnittelun, maakuntakaavoituksen ja maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman uusien prosessien ohjelmoinnissa, käynnistämässä ja edistämässä. Asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin.

Maakuntavaltuusto päätti 2024 käynnistää maakuntakaavan tarkistamisen ja maakuntahallitus päätti tammikuussa 2025 asettaa vaihekaavan teemoiksi energiahuollon ja vesiensuojelun. Maakuntakaavan valmistelua ohjaa ohjausryhmä, johon kuuluvat kuntien nimeämät edustajat seutukunnittain ja liiton aluesuunnittelujaosto. Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2025 aikana kahdesti keskustelemaan kaavan tavoitteista ja luonnoksessa esitettävistä ratkaisuksista. Ohjausryhmän kokoonpano muuttui osittain kuntavaalin tuloksena uuden aluesuunnittelujaoston aloitessa tehtävässään. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin muutamia kannanottoja ja asiakirjaa päivitettiin syksyn aikana. Syksyllä kaavan valmistelutilannetta käsiteltiin viranomaisneuvottelussa ja maakuntahallitukselle pidettiin ajankohtaiskatsaus.

Maakuntakaavaprosessin kannalta oleellinen alueidenkäyttölain valmistelu ja voimaantulo on viivästynyt, mutta kaavatyötä on edistetty tästä huolimatta. Kesällä maakuntahallitus antoi lausuntonsa ko. lakiehdotuksesta.

Varsinais-Suomen vesien ja voimien vaihemaa-kuntakaavan tavoitteena on ohjata maankäyttöä siten, että vesistöjen tila ja suojele otetaan kattavasti huomioon suunnittelussa ja siihen suunnataan resursseja. Lisäksi maakuntakaavalla mahdollistetaan toimintavarmen, monipuolisen ja teknisesti edistyneen energiajärjestelmän kehittyminen siten, että se sovitetaan kestävästi yhteen muiden maankäytön arvojen ja tarpeiden kanssa. Kestävän energiahuollon tulevaisuus Varsinais-Suomessa selvitys valmistui syksyllä ja se tehtiin ympäristöministeriön vihreän siirtymän investointien rahoituksella

Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma hyväksyttiin maakuntahallituksessa alkuvuonna. Etelä-Suomen maakuntien liittojen yhteistyössä on edistetty Etelä-Suomen liikennestrategia toteuttamista. Alueellisen junaliikenteen edistämistä jatkettiin kaikilla ratasuunnilla erillisessä kuntien yhteisessä hankkeessa. Keväällä käynnistettiin 4-vuotinen Interreg Europe -rahoitteinen Includes-hanke, jonka tavoitteena on kehittää tasa-arvoisempaa ja inklusivisempaa liikennettä Euroopassa.

Liitto osallistui aktiivisesti kaupunkiseudun MAL-yhteistyöhön ja sen eri ryhmiin. Olemme olleet mukana uuden kaupunkiseutusuunnitelman

käynnistämässä ja keskeisessä roolissa seudullisen MAL-yhteistyön seudullisen organisoitumisen uudistamisessa. Vuoden 2025 aikana oli määrä käynnistää liiton vetovastuulle annettu Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitystyö. Päivitystyön työohjelma valmistui ja konsultin kilpailutus toteutettiin vuodenvaihteessa, mutta varsinainen työ käynnistyi vasta alkuvuonna 2026. Liikenneasioiden edistämässä ajankohtaista oli myös Scandria Alliance -verkoston täysjäsenyyden siirtyminen kesällä Turun kaupungilta Varsinais-Suomen liitolle. Liitto on aktiivisesti osallistunut tähän Skandinaavia-Välimeri TEN-T-ydinverkkokäytävän edunvalvontaa hoitavan verkoston ohjaus- ja työryhmien toimintaan. Aktiivinen kiinteän länsiyhteyden edistäminen on ollut ajankohtaista koko vuoden ajan.

Varsinais-Suomen liitto on jatkanut rannikon maakuntien liittojen merialuesuunnittelu-yhteistyön koordinaatioliittona. Työ on rahoitettu Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMFAF/EMKVR) rahoittamalla MSP EGD -hankkeella liittojen omarahoitusosuuksien lisäksi. Interreg BSR-rahoiteinen Sea2Land ja Oceanids -hankkeet jatkuivat läpi vuoden. Hankerahoituksella on mahdollistettu yhteistyön koordinaattorin lisäksi 1,5 htv projektisuunnittelijan ja 1 htv merialuesuunnittelijan palkkaaminen.

Vuoden aikana valmistui seuraavat selvitykset: *Merialueen kokonaisturvallisuus ja merellisten sektoreiden huoltovarmuus ja Merialuesuunnittelu ja merellisten sektoreiden aluetaloudelliset vaikutukset*. Marraskuussa järjestettiin valtakunnalliset merialuesuunnittelupäivät teemalla *Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus*. Vuoden aikana järjestettiin poikkeuksellisen paljon vuorovaikutustilaisuuksia. Tilaisuuksissa kerättiin tausta-aineistoa ja palautetta, jota hyödynnetään varsinaisen suunnitelmapäivityksen laadinnassa. Myös kansainvälinen yhteistyö oli aktiivista ja Varsinais-Suomen liitossa järjestettiin syksyllä historian ensimmäinen pohjoismaisen merialuesuunnittelu-yhteistyön tapaaminen.

Liitto ja Lounaistieto ovat osallistuneet asiantuntijoina valtakunnallisiin maakuntakaavoituksen ja suunnittelun tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin ml. valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmää valmistelevaan RYHTI-hankkeeseen.

Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä, joka kokoaa yhteen kuntien kaavoitusvastaavat, kokoontui 6 kertaa, mikä on enemmän kuin edellisinä vuonna. Yhteistyöryhmän työskentelyä kehitettiin siten, että tapaamisen alussa on pyydetty asiantuntijapuheenvuoro ajankohtaisesta aiheesta. Kokousten osallistujamäärä on hieman kasvanut.

Liitolla on ollut aktiivinen rooli useissa yhteistyöryhmissä, verkostoissa ja koordinaatioryhmissä. Kuluneena vuonna liitolla on ollut puheenjohtajuus

mm. Varsinais-Suomen kulttuuriympäristötyöryhmässä ja Turun kauppakamarin Kuljetus- ja logistiikka valiokunnassa. Olemme osallistuneet aktiivisesti alueelliseen ja valtakunnalliseen virkistystyön ja ulkoilun kehittämistyöhön, ja liiton edustaja toimii Kuhankuonon retkeilyreitistö- ja virkistysalueyhdistyksen sihteerinä. Suunnittelutiimi on lisäksi tukenut aktiivisesti liiton muita vastuualueita, kuten strategia-työtä ja edunvalvontaa. Lausuntopyyntöjä osoitettiin vastuualueelle vuoden aikana yhteensä 268 kpl.

Suunnittelun henkilöstössä tapahtui vuoden aikana monia muutoksia. Uusi suunnittelujohtaja ja merialuesuunnittelun koordinaattori aloittivat työnsä maaliskuussa ja uusi maakunta-arkkitehti elokuussa. Suunnitteluassistentin tehtävät järjestettiin sisäisiin sijaisjärjestelyin pääosaa vuotta. Merialuesuunnittelussa toinen projektityöntekijä siirtyi kesällä toiseen organisaatioon vakinaiseen työsuhteeseen ja myös hänen tehtävänsä suoritettiin sisäisiin sijaisjärjestelyin. Resurssivaje on siis ollut ilmeinen suuren osaa vuotta.

Valonia

Valonian toiminta keskittyy Ohjelma 2030 -mukaisesti hiilineutraaliuden edistämiseen, luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen ja luonnonvarojen kestävän käytön tukemiseen. Kuntien kanssa tehty yhteistyö oli laaja-alaista, ja vuoden aikana toteutetuilla toimenpiteillä tuettiin moninaisesti kuntien omia ilmasto- ja ympäristöohjelmia sekä käytännön kehittämistyötä.

Vuonna 2025 Valonian toiminnassa yhtenä erityisenä keskittymiskohteena oli ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Siihen liittyen ryhdyttiin laatimaan maakunnallisia ilmastoriskiarvioita sekä kehittämään sopeutumisen toimenpiteitä niin kuntien kanssa kuin taloyhtiöihin liittyen. Tavoitteena on parantaa Varsi-

nais-Suomen sekä sen kuntien valmiuksia varautua ja sopeutua muuttuvaan ilmastoon.

Ilmastopolitiikan vuosi oli aktiivinen sekä kansainvälisellä että kansallisella tasolla. Kansallisen ilmastopolitiikan asiakirjojen päivittymisen rinnalla käynnistimme kehitystyön, jossa tavoitellaan yhtenäistä seurantaa Varsinais-Suomen ja muiden maakuntien sekä kuntien ilmastotyölle. Samalla tuimme kuntia ilmastotoimien suunnittelussa, johtamisessa sekä toimeenpanossa, kehitimme kestävän liikkumisen toimia sekä tarjosimme energianeuvontaa ja työkaluja maakunnan asukkaille ja toimijoille.

Vuonna 2025 toteutettiin luonnonhoitotoimia useiden kuntien kanssa. Saaristomerityö vauhditti vesien suojelutyön aktivoitumista sekä kuntayhteistyötä, ja olimme mukana hankkeissa, jotka paransivat metsätalouden vesiensuojelua ja vesienhallintaa. Lisäksi pääsimme parantamaan kaupunkiluonnon monimuotoisuutta sekä kuntalaisten luontotietoutta ja asukkaiden osallisuutta Turun Skanssin biodiversiteettipuiston kehittämisessä.

Luonnonvarojen kestävän käytön teemassa vuotta 2025 ovat värittäneet erityisesti hankintoihin ja ruokajärjestelmään liittyvät toimet, mutta vuoteen on mahtunut myös karnevaalitunnelmaa ja uudenlaisia kiertotalousavauksia. Olemme muun muassa tukeneet ruokapalveluiden yhteistyötä ja viljelijöiden vertaisoppimista sekä tuottaneet hyviä esimerkkejä ja oppimateriaaleja.

Viestintä oli vuonna 2025 keskeinen kehityskohde. Valonia uudisti verkkosivunsa teknisesti toimivammiksi ja visuaalisesti ajantasaisemmiksi, ja sosiaalinen media nousi entistä merkittävämpään rooliin. Vuoden aikana järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet keräsivät yli 10 000 osallistujaa, ja Valonian kampanjoilla saatiin myös valtakunnallista näkyvyyttä. Somekampanjoissa

"Maankäytön ja ympäristön vastuualueella edistettiin kestävää alueidenkäyttöä ja vesiensuojelua koko maakunnassa. Työssä sovittiin yhteen erilaisia maankäytön tarpeita ja tehtiin pitkäjänteistä suunnittelua."

Maankäyttö ja ympäristö -vastuualueen johtaja
Heidi Saaristo-Levin

innostettiin kuntalaisia hulevesistä huolehtimiseen, luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen kotipihoissa sekä kestävien kulkutapojen omaksumiseen. Myös pyörämatkailua ja kestäväää liikkumista edistävät viestintätoimet lisäsivät näkyvyyttä ja tukivat kuntien paikallisia tavoitteita. Kampanjoihin osallistui yli puolet maakunnan kunnista.

Valonian sähköinen vuosikertomus, joka sisältää tarkempia tietoja ja nostoja toiminnasta, löytyy verkkosivuilta osoitteesta valonia.fi/materiaali/vuosikertomus-2025

2.4 Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvonta

Vuonna 2025 Varsinais-Suomen liiton edunvalvonta oli aktiivista ja tuloksekasta. Työtä ohjasivat maakunnan strategiset tavoitteet ja ajankohtaiset teemat: läntisten yhteyksien parantaminen, Saaristomeren tilan parantaminen, vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen, huoltovarmuuden ja turvallisuuden kehittäminen sekä alueellisen saavutettavuuden edistäminen. Turvallisuusympäristön muutos ja kilpailukyvyyn parantaminen näkyivät vahvoina kansallisessa ja EU-politiikassa ja vaikuttivat osaltaan myös vaikuttamistyön painopisteisiimme. Vastasimme hyvin toimintasuunnitelmassa ja käyttötaloussuunnitelmasa asetettuihin tavoitteisiin.

Vaalikauden puolivälissä eli keväällä 2025 tehdyn puolivälikatsauksen perusteella 16/20 vaalikaudelle 2023–2027 nimetystä maakunnan edunvalvontatavoitteesta oli edennyt. Maakunnan kärkitavoitteista Länsiradan 1. vaihe eteni rakentamisvaiheeseen ja Helsinki–Turku–Tukholma-yhteydestä saatiin kirjaus Liikenne12 -suunnitelmaan ja EU-ministerineuvoston CEF-pohjakantaan rajat ylittävänä EU-liikennekäytävänä. Eduskunta hyväksyi talousarviokäsittelyssään 250 000 euron määrärahan Väylävirastolle Helsinki–Turku–Tukholma-välin kiinteän yhteyden selvittämiseksi. Liitto esitti selvityksen käynnistämistä osana puoliväliriihi- ja budjettiriihitavoitteitaan.

Vahvistimme julkista keskustelua länsiyhteydestä osallistumalla yhtenä tilaajista Milttonin toteuttamaan Nordic Capitals Railway -selvitykseen, joka julkaistiin joulukuussa. Raportti korostaa Suomen läntisen kytkeytymisen merkitystä talouskasvulle, työmarkkinoiden laajenemiselle ja turvallisuudelle.

Alueellisen junaliikenteen käynnistäminen nousi yhdeksi vuoden edunvalvontatyön kulmakivistä. Kunnat etenivät yhteisessä hankkeessa ja valmistelivat kustannusjakoa sekä liikennöintimalleja kaikille kolmelle ratasuunnalle. Kolmen maakunnan eli Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan yhteisellä vetoomuksella vaadittiin Naantali–Turku–Tampere-yhteysvälin lähijunaliikenteen sisällyttämistä

vuodesta 2031 alkavaan valtion ostoliikenteeseen. Liiton ja Vakka-Suomen alueen toimijat esittivät Turku–Uusikaupunki–radan sekä Naantali–radan peruskorjauksen nostamista kiireellisten investointien kärkeen.

Saaristomeri säilyi koko vuoden ajan yhtenä Varsinais-Suomen keskeisimmistä edunvalvontateemoista. Ravinnekierron vauhdittaminen sai uutta tukea, kun hallitus päätti budjettiriihessään liiton tavoitteiden mukaisesti viiden miljoonan euron lisäpanostuksesta ravinnekiertotuen laajentamiseen teknologianeutraaliksi. EU:n maatalouspolitiikkaan ja Suomen tulevaan kansalliseen kumppanuussuunnitelmaan vaikuttaminen näkyivät läpileikkaavasti Saaristomeri-työssä.

Vahvana painopistealueena vaikuttamistyössä näkyivät myös vihreän siirtymän ja teollisen murroksen edistäminen. Vuoden aikana järjestettiin useita korkean tason ministeri- ja virkamiestason vierailuja, joissa esiteltiin alueen keskeisiä bio- ja kiertotalouden sekä vihreän vedyn hankkeita sekä energia-alan innovaatioita. Maakunnan puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden yritysklustereita vahvistettiin myös edunvalvonnallisin keinoin. Lisäksi energiapoliittisia edunvalvontatavoitteita laadittiin yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Edunvalvonnassa näkyi vahvasti myös Vakka-Suomen äkillinen rakennemuutos autotehtaan tilanteen myötä. Maakunnan toimijat vaativat hallitukselta budjettiriihessä toimia muutostilanteen helpottamiseksi. Täydentävässä talousarviossa Vakka-Suomeen saatiinkin 1,5 miljoonan euron lisärahoitus. Maakunnan kannalta myönteisinä uutisina myös Paimion parantolan peruskorjauksen 10 miljoonan euron valtuus varmistui täydentävässä talousarviossa.

Varsinais-Suomen kansanedustajaryhmä kokoontui vuoden aikana tiiviisti. Käynnistimme kansanedustajille suunnatut pyöreän pöydän keskustelut, joiden avulla pyrittiin vahvistamaan maakunnan yhteistä ääntä valtion päätöksenteossa ja kokoamaan alueen toimijoita säännöllisesti yhteisten tavoitteiden ympärille.

Varsinais-Suomen kuntajohtajakokous jatkoi aktiivista yhteistyötä ja toteutti keväällä opintomatkan Tanskaan. Aiheena oli Tanskan ja Ruotsin välinen suuralueyhteistyö. Yhteistyötä vahvistaaksemme käynnistimme syksyllä 2025 kuntakierroksen, joka jatkuu vuonna 2026. Tavoitteena on vierailla jokaisessa Varsinais-Suomen kunnassa ja tavata kuntien virka- ja luottamushenkilöt. Tapaamisissa käsiteltiin kuntien toiveiden mukaisesti edunvalvontaa, alue-suunnittelua, aluekehittämistä, ilmasto- ja luontotyötä, liiton tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia ja maakunnan tilannekuvaa.

Etelä-Suomen yhteistyötä tehtiin Päijät-Hämeen johdolla. Etelä-Suomen maakunnat järjestivät kolmannen kerran Eurooppa-foorumissa yhteisen keskustelutilaisuuden, jonka aiheena oli Suomen kansainväliset yhteydet. Edistimme myös yhteistyötä kasvukolmion maakuntien Pirkanmaan ja Uudenmaan kanssa. Lisäksi toteutimme ylimaakunnallisena yhteistyönä Päijät-Hämeen liiton kanssa vaikuttajakoulut Take Over EU -hankkeen, joka vei vaikuttajakoulujen nuoret Erasmus+ -rahoituksella opintomatkalalle Brysseliin toukokuussa 2025. Vaikuttajakoulun 8. vuosikurssi saatiin päätökseen ja 9. kurssi käyntiin.

Lounaistieto

Lounaistiedon voimassa olevan strategian mukaan Lounaistiedon missio on kehittää avoimen tiedon monipuolista käyttöä, osaamista ja siihen liittyvää yhteistyötä lounaisessa Suomessa. Tätä tehtävää toteutetaan suurelta osin hanketoiminnan kautta. Lounaistiedon hanketoiminta vuonna 2025 oli hyvin vilkasta ja käynnissä vuoden aikana oli yhteensä viisi eri hanketta.

Digitaalisen retkeilydatan yhteentoimivuuden kehittäminen (Digiretki) -hankkeessa Lounaistieto kehitti maakunnan retkeilyalueiden näkyvyyttä kansallisessa Luontoon-palvelussa sekä edisti luontomatkailuyritysten näkyvyyttä Visit Finlandin DataHub-palvelussa. Osana Location Innovation Hubin (LIH) toimintaa Lounaistieto puolestaan edisti paikkatiedon hyödyntämistä yrityksissä ja julkisella sektorilla Varsinais-Suomessa. Maaliskuussa 2025 päättyneessä Maakuntakaavan kumppanitestaushankkeessa Lounaistieto oli puolestaan mukana rakentamassa kansallista rakennetun ympäristön digitalisaatiota maakuntakaavadata osalta. Tätä työtä jatkettiin Maakuntakaavan avoimen lähdekoodin tiedonhallinta (Maltti) -hankkeella. Lisäksi Lounaistieto toteutti AKKE-rahoitteen Palveludata-hankkeen,

jonka tavoitteena oli Varsinais-Suomen palveluiden toimipisteiden sijainteja kuvaavan paikkatiedon laadun parantaminen sekä Varsinais-Suomen kuntien tukeminen kunnan palvelutietojen ylläpidossa.

Lounaistieto edisti avoimeen tietoon liittyvää yhteistyötä erityisesti aktiivisen tapahtumatoiminnan kautta. Vuoden päätaphtuma Aluetietofoorumin teemana oli tekoäly ja paikkatieto. Seminaarin esityksissä valotettiin, miten tekoälyä hyödynnetään sijaintitiedon yhteydessä ja mihin tekoäly paikkatietanalyysissä taipuu. Tilaisuus keräsi Vierailukeskusjoen Putous-auditorion lähes täyteen. Lisäksi Lounaistieto uudisti avoimen tiedon verkoston toimintaa lanseeraamalla uuden Dataklubi-webinaarisarjan, joka tuo uutta tietoa datan ja digitalisaation kysymyksistä laajasti eri sidosryhmille myös kansallisesti. Lounaistieto osallistui myös paikkatietalan koulutuksen järjestämiseen yhteistyössä Turun yliopiston kanssa sekä tarjosi paikkatietalan harjoittelupaikan alan opiskelijalle.

Viestintä

Vuonna 2025 viestintä tuki liiton strategisten tavoitteiden toteutumista ja maakunnan edunvalvontaa. Viestintää toteutettiin monikanavaisesti, selkeästi ja ajantasaisesti, ja sen kehittämistä jatkettiin osana liiton toimintaa. Viestintä on kiinteä osa liiton perustehtävää ja tuki eri vastualueiden toimintaa. Selvitimme vaihtoehtoja viestinnän resurssien vahvistamiseksi ja teimme rekrytoinnin sosiaalisen median ja viestinnän kehittäjästä loppuvuonna 2025.

Vuoden aikana viestinnän kokonaisuuteen vaikuttivat merkittävästi verkkosivu-uudistus ja visuaalisen ilmeen uudistaminen, jotka olivat laajoja, koko vuotta läpileikkaavia kehittämishankkeita ja suuntasivat huomattavan osan viestinnän käytettävissä olevista resursseista. Uudistusten tavoitteena oli parantaa viestinnän saavutettavuutta, johdonmukaisuutta ja

”Edunvalvonnassa ja kuntapalveluissa pidettiin esillä maakunnan tavoitteita Suomessa ja kansainvälisesti sekä tehtiin tiivistä yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Työssä korostuivat länsiyhteydet ja Varsinais-Suomen kytkeytyminen Eurooppaan.”

Edunvalvonta ja kuntapalvelut -vastualueen johtaja
Malla Rannikko-Laine

käytettävyyttä. Samalla viestinnän vaikuttavuutta ja mediasuhteita kehitettiin osana jatkuvaa työtä, ja viestinnällä tuettiin maakunnan kiinnostavuutta yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Kulttuuri

Vuonna 2025 kulttuurityötä tehtiin osana alueellisia ja valtakunnallisia verkostoja. Tiivis yhteistyö Turun kaupungin kulttuurin kärkihankkeen kanssa jatkui kevään 2025 ajan. Valtakunnallinen verkostotyö jatkui maakuntien liittojen kulttuurivastaavien verkostossa, yhteistyönä Suomen Kotiseutuliiton kanssa sekä kuntien kulttuuritoiminnan kehittäjäverkostossa.

Taiteen- ja kulttuurintekijöiden työllisyyden edistämiseen tähtäävä Kulttuuripankki-palvelu otettiin käyttöön vuoden 2025 lopulla. Laajennetun verkkopalvelun tavoitteena on lisätä taiteilijoiden työllistymistä, näkyvyyttä ja verkostoitumista sekä taiteilijoiden osaamista palvelujen tuotteistamisessa. Projekti lisää kulttuurin saatavuutta ja monipuolista käyttöä sekä edistää kunnille kuntien kulttuuritoimintalaissa määriteltä tehtävää luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle.

Kulttuurifoorumitilaisuuksiin kuului Varsinais-Suomen liiton ja Turun kaupungin kulttuurin kärkihankkeen järjestämä Kulttuurin kesäjuhla kesäkuussa 2025 Turun kaupunginteatterissa. Kulttuurifoorumin yhteydessä järjestettiin kulttuurimarkkinat. Järjestyksessä 101. Aurora-mitali jaettiin Eurooppa-päivän vastaanoton yhteydessä Matti ja Teppo Ruohoselle. Lisäksi Varsinais-Suomen liitto jatkoi vuonna 2023 alkanutta yhteistyötä Turun Taidelainaamon kanssa. Vaihtuvalla näyttelyllä Varsinais-Suomen liitto antaa maakunnan omien taiteilijoiden töille näkyvyyttä omissa tiloissaan.

2.5 Päätöksenteko ja luottamustoimielimet

Toiminta-ajatus

Liiton luottamushenkilöhallinto huolehtii demokraattisesta päätöksenteosta ja ohjauksesta. Ylin päättävä elin on maakuntavaltuusto, jonka jäsenet ovat kotikuntiansa kunnanvaltuutettuja. Toiminnallisesta johtamisesta vastaa maakuntahallitus. Maakuntajohtaja johtaa liiton toimintaa liiton johtoryhmä tukenaan.

Uudet luottamustoimielimet asetettiin ja niille nimettiin jäsenet kuntavaalien jälkeen syksyllä 2025. Luottamushenkilötoimielinten toimikausi on kunta-vaalikausi.

Luottamustoimielimet

Kattava luettelo luottamustoimielinten jäsenistä ja kokousmääristä on liiteasiakirjassa "Varsinais-Suomen liiton toimielimet ja edustukset sekä henkilö-kuntaluettelo vuodelta 2025". Luottamustoimielinten pöytäkirjat löytyvät sivulta varsinais-suomi.fi

Edustajainkokous

Edustajainkokous on kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti liiton toimielin ja sen tehtävänä on valtuustokausittain valita jäsenkuntia edustavat maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Edustajainkokous kokoontuu aina kunta-vaalien jälkeen. Edustajainkokous kokoontui 1.9.2025.

Maakuntavaltuusto

Maakuntavaltuusto ylimpänä päättävänä elimenä kokoontui toimintavuoden aikana 3 kertaa: 1) Tilinpäätösasiat, Varsinais-Suomen strategia ja muut ajankohtaiset asiat 9.6.2025, 2) Maakuntavaltuuston järjestäytyminen, maakuntahallituksen ja tarkastuslautakunnan valitseminen sekä muut ajankohtaiset asiat 22.9.2025 3) Talousarvio ja muut ajankohtaiset asiat 8.12.2025. Maakuntavaltuuston puheenjohtajana toimi Mikael Miikkola 22.9.2025 saakka ja sen jälkeen Aliisa Wahlsten.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta työskenteli laatimansa tarkastussuunnitelman mukaisesti ja kokoontui toimintavuoden aikana 8 kertaa. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja arvioivat ja tarkastivat toimintavuoden 2024 talouden ja hallinnon tehokkuuden ja tuloksellisuuden. Tarkastuslautakunta laati toukokuussa 2025 arviointikertomuksen ja tilintarkastaja tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana toimi Perttu Laaksonen 22.9.2025 saakka ja sen jälkeen Markus Ylis-Junttila.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus toimeenpano- ja hallintoelimenä kokoontui toimintavuoden aikana 10 kertaa. Maakuntahallitus seuraa ja ohjaa maakuntavaltuuston hyväksymän talousarvion ja taloussuunnitelman tavoitteiden toteutumista sekä maakuntajohtajan ja liiton viraston toimintaa. Lisäksi hallitus päättää maakuntajohtajan esittelystä liiton toimenpiteistä, lausunnoista ja kannanotoista. Maakuntahallitus toimii liiton edunvalvojana ja edustaa liittoa ulospäin. Maakuntahallituksen puheenjohtajana toimii Ville Valkonen.

Hankerahoitusjaosto

Hankerahoitusjaosto käsitteli kansalliseen alueiden kestäväen kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitukseen saapuneet hakemukset. AKKE-rahoituksesta jaosto käsitteli 12 myönteistä (tukiosuus 655 102 euroa) ja 8 kielteistä päätöstä. EAKR-rahoituksesta jaosto käsitteli 12 myönteistä (tukiosuus 2 468 904 euroa) ja 6 kielteistä päätöstä.

Näiden lisäksi maakuntahallitus teki myönteisen AKKE-rahoituspäätöksen viidelle Vakka-Suomen ja lähialueen äkillinen rakennemuutos -hankkeelle (tukiosuus 1 434 493 euroa).

Hankerahoitusjaosto kokoontui toimintavuoden aikana 4 kertaa. Jaoston puheenjohtajana toimi Eeva-Johanna Eloranta 20.10.2025 saakka ja sen jälkeen Janne Aso.

Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) lakisääteisenä kumppanuuselimenä kokoontui vuonna 2025 kolme kertaa. Se käsitteli vuonna 2025 Varsinais-Suomen strategia 2040+ -prosessin käynnistämistä, maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen päivittämistä vuosille 2026–2027, Lounais-Suomen elinvoimakuksen strategista tulossopimusta vuosille 2026–2027 sekä maakuntien liittojen EAKR-haun valmistelua ajalle 9.2.–23.3.2026. Lisäksi MYR käsitteli rakennerahasto-ohjelman hankkeita (EAKR, ESR) ja antoi niille rahoittajaa sitovat lausunnot rahoitukselta. Vuoden aikana MYR käsitteli kirjallisissa menettelyissä mm rakennerahasto-ohjelman alueellista rahoitussuunnitelmaa, ESR+-hankkeiden rahoitusta ja ELY-keskuksen strategisen tulossopimuksen päivityksiä. MYR:n puheenjohtajana toimi Ville Valkonen.

Maakunnan yhteistyöryhmän alaisuudessa toimivat elinkeino-, ilmastovastuu-, järjestö-, koulutus- ja maaseutujaosto sekä maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö kokoontui yhteensä 11 kertaa valmistellen tehtäviä rahoituspäätöksiä.

Aluesuunnittelujaosto

Maankäyttöjaoston nimi muutettiin syksyllä aluesuunnittelujaostoksi. Aluesuunnittelujaosto antaa lausuntoja ja valmistele maankäytön kaavoja. Aluesuunnittelujaosto kokoontui toimintavuoden aikana 7 kertaa. Jaoston puheenjohtajana toimi Juha Rantasaari 20.10.2025 saakka ja sen jälkeen Aarne Lehtonen.

Saaristotoimikunta

Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta vastaa saaristoon liittyvistä kysymyksistä ml. aluekehittämiseen ja edunvalvontaan liittyvät asiat. Vuonna 2025 ajankohtaisia teemoja olivat edelleen saaristolain

päivitystyön etenemisen ja Saaristoasiain neuvottelukunnan saaristo-ohjelman 2024–2027 toteutuksen seuranta. Myös saaristoliikenteen toiminnan ja palvelutason seuranta ja niihin vaikuttaminen olivat vahvasti esillä toimikunnan työssä.

Toimikunta piti vuoden 2025 aikana 3 kokousta. Toimikunnan puheenjohtajana toimi Christer Friis 20.10.2025 saakka ja sen jälkeen Tomy Wass. Saaristotoimikunnassa on 15 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Kulttuuritoimikunta

Vuonna 2025 kulttuuritoimikunta kokoontui 4 kertaa. Vuoden aikana kulttuuritoimikunnan työskentelyssä painottuivat erityisesti Aurora-mitalin jakamiseen liittyvä valmistelu, kulttuurifoorumitilaisuuksien suunnittelu ja tilannekuvan luominen osana maakuntastrategian päivitystyötä. Lisäksi tuettiin kuntien kulttuurivastaavien Kulttuuria kunnissa -verkoston toimintaa. Toimikunnan puheenjohtajana vuonna 2025 toimi Taina Myllynen.

Kielellisten palvelujen toimikunta

Kielellisten palveluiden toimikunta kehittää yleisellä tasolla maakunnan kielellisiä palveluja. Vuonna 2025 kielellisten palveluiden toimikunta kokoontui 1 kerran. Toimikunnan puheenjohtajana toimi Leif Grönroos 20.10.2025 saakka ja sen jälkeen Helena Tornberg.

2.6 Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vaikutukset liiton toimintaan

Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen Ukrainassa ylläpitää epävarmuutta euroalueella ja heijastuu edelleen myös talouden toimintaympäristöön. Sodan alkuvaiheessa koettu voimakas kuluttajahintojen nousu on sittemmin tasaantunut, ja inflatiokehitys on ollut maltillisempaa. Liitto seuraa kuluttajahintojen ja yleisen kustannustason kehitystä osana talouden suunnittelua ja huomioi muutokset vuoden 2027 talousarvion valmistelussa.

Aluekehityksen osalta sodan seuraukset maakuntaan näkyvät suoraan kehittämisrahoituksen painopisteiden muuttumisena sekä rahoitusohjelmien kehysten ja tuettavan toiminnan muutoksina. Viimeiset käytettävissä olevat AKKE-rahoitukset sidottiin kuntien varautumistyötä edistäviin yhteistyöhankkeisiin. Alueen käytettävissä olevan EAKR-rahoituksen leikkaus Suomen rakennerahasto-ohjelma -asiakirjan muutoksen vuosi vähentää käytettävissä olevaa rahoitusta tulevina vuosina noin 50 %. Tämä kaikilta alueilta leikattu rahoitus ohjataan kansallisella tasolla puolustusteollisuuden yritysten tukemiseen sekä sosiaalisen liikkuvuuden hankkeisiin. Myös maakunta-

strategian 2040+ ja maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelussa ja sisällöissä näkyivät vahvasti turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset.

Vuoden aikana maakunnan liiton edustajat ovat osallistuneet Lounais-Suomen AVI:n alueellisen valmiustoimikunnan ja Varhan koordinoiman Turvallisuufoorumin työskentelyyn. Tätä kautta on saatu ajantasainen tilannekuva turvallisuusympäristössä tapahtuneista muutoksista ja niiden vaikutuksista alueelle ja alueen kuntiin.

Kansainvälisessä toiminnassa valmisteltiin Ukrainan kanssa laadittavaa yhteistyösopimusta. Ukrainan tukeminen oli aktiivisesti ja monialaisesti esillä myös esimerkiksi CPMR:n ja sen Itämerikomission työssä.

2.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Aluekehityksen osalta tulevaan toimintaan ja toimintaedellytyksiin vaikuttavat vahvimmin EU:n uuden ohjelmakauden linjaukset niin rahoituksen kohdentamisen kuin hallintomallin osalta. Tämä tulee heijastumaan myös kansalliseen aluekehityslainsäädäntöön ja liiton tehtäviin. Näihin liittyvä valmistelu on käynnissä niin alueilla, valtioneuvostossa kuin EU:n komissiossa. Vuoden 2026 aikana nähtäen mihin suuntaan kokonaisuus kehittyy. Aikataulu prosessien eteenpäin viemiseen ja päätöksentekoon on äärimmäisen tiukka. Tällä hetkellä alueet, jäsenvaltiot, komissio ja EU-parlamentti ovat eri linjoilla keskenään. Vahvimmin alueiden näkemyksiä kokonaisuudessa tukee EU-parlamentti.

Turvallisuustilanteen muutos heikensi digitaalisen toimintaympäristön turvallisuutta. Kyberturvallisuusuhat ovat osa vaikuttamista, jonka päämääränä on heikentää viranomaisten toimintaa ja päätöksentekoa. Liiton toimintojen kyberturvallisuutta parannetaan ja kehitetään jatkuvasti yhteistyössä Kuntien Tieran kanssa.

2.8 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sopimusten ja sääntöjen ajantasaisuus

Liiton hallintosääntöön sisältyvät määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt vuonna 2015 Varsinais-Suomen liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jossa on määritelty riskienhallinnan sisäisen ja ulkoisen valvonnan kokonaisuus, toiminnan tavoitteet sekä vastuutahot. Maakuntahallitus hyväksyi 19.5.2025 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen.

Varsinais-Suomen liitossa on erilliset tiedotteet ja ohjeistukset seuraavista aihepiireistä: 1) tietosuoja ja asiakirjajulkisuuden linjaukset, 2) tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon toimintaohje, 3) sähköpostin käsittelysäännöt, 4) viestinnän linjaukset, 5) pienhankintaohje, 6) päihdehaittojen ehkäisy, 7) työpaikkakiusaamisen ehkäisy, 8) henkilöstöopas uusille työntekijöille, 9) viraston henkilöstön työmatkat ja 10) ilmoituskanavaohje. Ohjeistukset päivitetään tarvittaessa ja ne ovat kootusti saatavilla SharePoint-intranetissä.

Toiminnan tarkastukset

Central Baltic -ohjelman tarkastusviranomainen (AA, valtiovarainministeriön controller-yksikkö) suorittaa vuosittain ohjelmaa koskevia järjestelmätarkastuksia. Vuonna 2025 tarkastettiin niin hankkeita komission tekemän otannan perusteella, hallinto- ja valvontajärjestelmää sekä tilinpäätös. Tarkastuksissa ei noussut esille tavanomaisista havainnoista poikkeavaa; hallintoviranomainen hyväksyi kaikki havainnot ja tekee parannuksia niiden pohjalta.

Riskien hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on tukea liiton perustehtävien laadukasta toteuttamista, strategian ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä asiakkaiden, henkilöstön ja omaisuuden turvaamista erilaisilta riskeiltä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukainen riskikartoitus laaditaan vuosittain ja viedään tiedoksi maakuntahallitukseen. Riskikartotuksessa tunnistetaan strategisia, toiminnallisia, taloudellisia ja henkilöstöön liittyviä riskejä Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan mm. tiiviillä johtoryhmätyöskentelyllä, laajennetun johtoryhmän kokouksilla ja vastuualueiden viikoittaisilla kokouksilla. Viikoittaisissa kokouksissa on mahdollisuus arvioida toimintaa ja siihen mahdollisesti liittyviä riskejä sekä tarvittaessa reagoida niihin nopeasti.

Sisäistä tiedottamista on kehitetty edelleen.

Syksyllä 2024 aloitimme viikoittaiset aamukokoukset, joissa käydään läpi ajankohtaisia yhteisiä asioita.

Liiton sisäisen strategian toteuttamiseen liittyvissä asioissa on pidetty useita henkilökunnan tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia. Sisäiseen tiedottamiseen käytetään Teams-sovellusta. Liiton viestinnän linjauksiin sisältyy tarkemmat ohjeet työyhteisöviestinnästä.

Laadimme vuosittain liiton digiturvallisuuden kokonaiskuvan Digi- ja väestöviraston työkalua käyttäen. Palvelun avulla arvioimme, seuraamme ja raportoimme digitaalisen turvallisuuden tilaa. Digiriskejä on arvioitu Digiturvan riskienhallintatietotyökalulla vuonna 2023. Vuonna 2025 laadimme tietosuojan vaikutustenarvioinnin Microsoft Copilot -tekoälypalvelun käyttöönotosta.

Central Baltic INTERREG 2021–2027 -ohjelmalle on tehty erillinen kattava riskienhallinnan arviointi. Arviointi on tehty edellisten ohjelmakausien vastaavan aineiston ja komission kaudelle 2021–2027 antaman ohjeistuksen pohjalta, sekä kautta 2021–2027 koskevien asetusten (ml riskiperusteiset tarkastukset) huomioon ottaen, erityisesti riskiperusteita valvontaa koskien.

Vakuutukset

Lakisääteisten vakuutusten ja omaisuusvakuutusten lisäksi liitolla on etätöön lisävakutus, toiminnanvastuu-, erityisvastuu- ja oikeusturvavastuuvakuutukset sekä virkamatkavakuutus. Erityisvastuuvakuutuksen (hallinnonvastuu) piiriin kuuluvat maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä johtoryhmän jäsenet. Virkamatkavakuutus kattaa liiton luottamushenkilöt ja työntekijät.

Sopimusten voimassaoloa ja sopimusehtoja seurataan CaseM-asianhallintajärjestelmän sopimustenhallintaosioilla.

Ilmoituskanava

Liitossa on käytössä ilmoittajansuojelulain edellyttämä whistleblowing-ilmoituskanava, jonne voi ilmoittaa liitossa havaitusta vastuuttomasta toiminnasta, väärinkäytösepäilyistä rikoksista, rikkomuksista tai laiminlyönneistä. Vuonna 2025 ei saapunut ilmoituksia.

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.1 Tilikauden tulos

Talousarvio 2025

Maakuntavaltuusto (mv 9.12.2024 § 37) hyväksyi

- Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025–2027
- talousarvion 2025 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden
- maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2025 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman

Maakuntavaltuusto hyväksyi talousarvion 2025 tuloslaskelmassa tilikauden arvioituksi tulokseksi 127 462 euroa alijäämää.

Maakuntahallitus (mh 24.2.2025 § 20) vahvisti Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2025 käyttösuunnitelman siten, että käyttötalouden tuottojen ja kulujen sitovuustasot ovat seuraavat: 1) Kuntarahoitteisilla kustannuspaikoilla tiliryhmätaso ja 2) Ohjelma- ja hankerahoitteisilla kustannuspaikoilla toimintakate-taso (0 euroa).

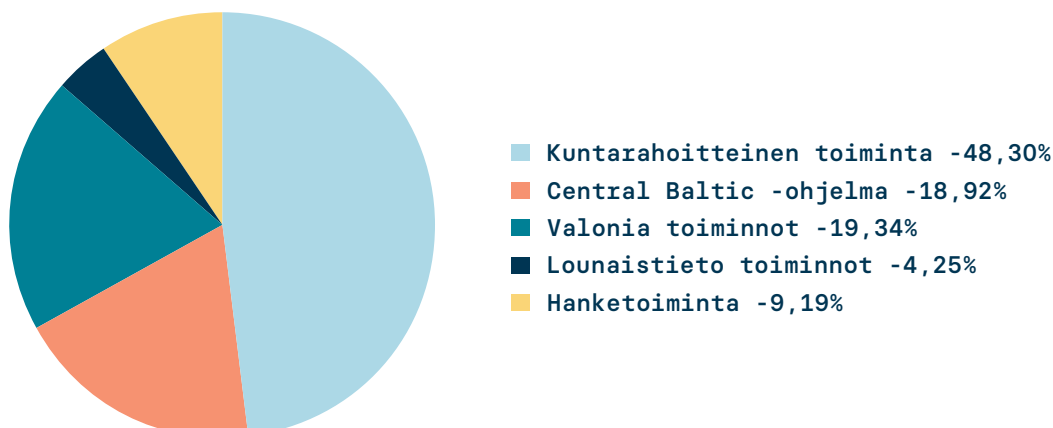
Tilikauden 2025 tulos

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä riittääkö kertynyt tulo-rahoitus kattamaan palvelujen tuottamisesta aiheutuneet kulut.

Tilikauden 2025 tulos on 60 280 euroa ylijäämäinen ja on 187 742 euroa arvioitua parempi. Talousarviossa alijäämäksi arvioitiin 127 462 euroa.

TULOSLASKELMAN KESKEISET TUNNUSLUVUT			ulkoinen		
	TP2025	TA2025	TA/TP2025	TA/TP2025	TP2024
TULOSLASKELMA	Tilinpäätös	Talousarvio	%	euroa	Tilinpäätös
_Toimintatuotot	8 251 107	7 759 469	6,34	491 638	8 966 359
_Toimintakulut	-8 186 725	-7 867 910	4,05	-318 815	-8 688 405
TOIMINTAKATE	64 382	-118 441	-154	182 823	277 954
VUOSIKATE	64 783	-118 441	-155	183 224	278 166
TILIKAUDEN TULOS	60 280	-127 462	-147	187 742	185 960

Talousarvion toteutuma 2025, kulut toimialoittain

3.2 Käyttösuunnitelman toteutuminen

Kuntarahoitteinen toiminta

Kuntarahoitteisen toiminta katetaan pääosin jäsenkuntien maksuosuuksilla ja ne ovat maakuntahallitukseen nähden nettositovia tiliryhmätasolla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2025 talousarvion käyttötaloussuunnitelman toteutuminen tiliryhmätasolla kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen osalta.

Kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen toimintakulut vuonna 2025 toteutuivat 161 054 euroa talousarviota pienempinä, ja käyttötalouden toimintakate osoittaa 64 382 euron ylijäämää. Talousarviossa toimintakatteen arvioitiin 118 441 euroa alijäämää.

KUNTARAOHITTEINEN TOIMINTA		ulkoinen/sisäinen		
	mv 9.12.2024			
KÄYTTÖTALOUS	TA2025	TP2025	TP/TA 2025	TP/TA2025
	Talousarvio	Tilinpäätös	%	€
TUOTOT				
Kuntien maksuosuudet	3 899 900	3 899 900	100,00	0
Myyntituotot	38 500	51 744	134,40	-13 244
Tuet ja avustukset	21 000	22 342	106,39	-1 342
Muut tuotot	91 952	99 135	107,81	-7 183
TUOTOT YHT.	4 051 352	4 073 121	100,54	-21 769
KULUT				
Henkilöstökulut	-2 852 883	-2 664 060	93,38	-188 823
Palvelujen ostot	-968 265	-999 328	103,21	31 063
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-51 225	-59 681	116,51	8 456
Vuokrat	-288 420	-281 985	97,77	-6 435
Muut toimintakulut	-9 000	-3 685	40,94	-5 315
YHTEENSÄ	-4 169 793	-4 008 739	96,14	-161 054
TOIMINTAKATE	-118 441	64 382	-54,36	-182 823

Toimintatuotot

Kuntarahoitteinen toiminta. Tuottojen jakauma 4 073 121 €

Liiton kuntarahoitteisen toiminnan toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista ja muista tuotoista. Vuoden 2025 jäsenkuntien maksuosuudet olivat yhteensä 3 899 900 euroa.

Myyntituotot toteutuivat 13 244 euroa talousarvion suuressa. Ylitys johtui pääasiassa lounasetujen ennakoitua suuremmista tilauksista (10 774 euroa) ja henkilöstön autopaikkamaksuista (2 460 euroa).

Tuet ja avustukset toteutuivat 1 342 euroa yli suunnittelun. Kelan työterveyshuollon korvaukset toteutuivat 1 155 euroa yli suunnittelun. Koulutuskorvauksia on saatu 186 euroa ennakoitua enemmän.

Muiden tuottojen toteutuma ylitti suunnittelun 7 183 eurolla. Ylitys johtuu pääosin ennakoitua suuremmista toimistopalvelujen myyntitulojen kasvulla hankkeille (6 825 euroa) sekä tilavuokratuotoilla yhteistyöorganisaatiolta (358 euroa).

Toimintakulut

Kuntarahoitteinen toiminta. Kulujen jakauma 4 008 739 €

Henkilöstökulut jäivät 188 823 euroa alle talousarvion. Säästöä syntyi, koska osa vakansseista ja sijaisuuksista on ollut täyttämättä ja yksi vakanssi muutettiin osittain osa-aikaiseksi (säästö 189 881 euroa). Lisäksi työpanosta kohdennettiin hankkeiden omarahoitus-osuuksiin, mikä pienensi henkilöstökuluja mutta lisäsi vastaavasti palvelujen ostoja.

Luottamushenkilöiden palkkiot toteutuivat 46 069 euroa alle suunnittelun, muun muassa koska maakuntahallitus ei kokoontunut syyskuussa. Toisaalta vuosipalkkioita ja ansionmenetyskorvauksia maksettiin vähän yli suunnittelun (296 euroa).

Sairausvakuutus- ja tapaturmakorvauksen määrä (14 066 euroa) on vaikuttanut henkilöstökulujen säästöön. Lomapalkkavarauksen 74 872 euron lisäys kasvatti tilikauden henkilöstökuluja. Palkka- ja eläkemenoperusteiset kulut sekä henkilösivukulut toteutuivat 13 382 euroa arvioitua suurempina.

Palvelujen ostot toteutuivat 31 063 euroa yli suunnittelun. Asiantuntija-, toimisto-, rahoitus- ja pankkipalvelut, painatukset ja ilmoitukset, sosiaali- ja terveyspalvelut, TYKY-toiminta ja muut palvelut ovat ylittäneet talousarvion yhteensä 102 514 euroa. Ylitys johtui hintatason noususta, viestintäasiantuntijapalvelujen lisätilauksista, uusien verkkosivujen hankinnasta ja muiden asiantuntijapalvelujen tilauksista. Toisaalta useissa kuluerissä kulut jäivät alle

talousarvion, kuten ICT-palveluissa (- 377 euroa), postipalveluissa (- 3 504 euroa), puhelinkuluissa (- 3 728 euroa), vakuutuksissa (- 7 737 euroa), matka-, majoitus- ja ravitsemispalveluissa (- 34 847 euroa), puhtaanpitopalveluissa (- 1 310 euroa), koulutus- ja kulttuuripalveluissa (- 8 545 euroa) sekä yhteistoiminta- ja suhdetoimintakuluissa (-10 510 euroa).

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kulut toteutuivat 8 456 euroa yli suunnittelun. Kalustohankinnat, muut materiaaliostot toteutuivat 15 329 euroa yli suunnittelun. Toisaalta toimisto-, koulutarvikkeiden, kirjallisuuden, elintarvikkeiden, sähkön, puhdistustarvikkeiden ostojen toteutuma jäi 6 873 euroa alle suunnittelun.

Vuokrat toteutuivat 6 435 euroa alle arvioidun.

Muut toimintakulut ovat toteutuneet 5 315 euroa alle suunnittelun.

Investoinnit ja poistot

Tilikausilla 2023–2025 ei tehty investointeja.
Tilikauden 2025 poistot olivat 4 503,75 euroa, ja niillä oli tulosta heikentävä vaikutus.

Muu toiminta / Ohjelma- ja hanketoiminta

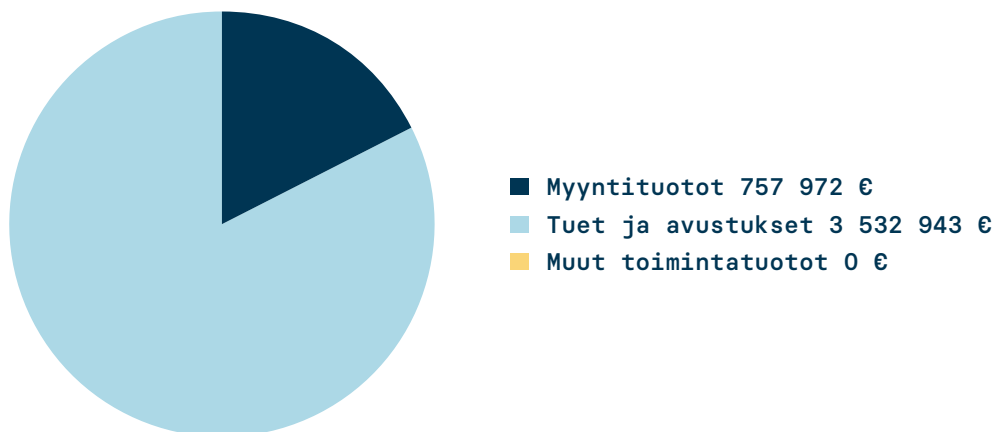
Central Baltic -ohjelman teknisen tuen käyttötalous-arvio perustuu ohjelman seurantakomitean päätöksiin. Valonian, Lounaistiedon ja hanketoiminnan käyttötalousarviot muodostuvat maakuntahallituksen hankepäätöksistä. Hankkeiden päättyessä niiden toiminta ja tulokset raportoidaan maakuntahallitukselle.

Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat toteutuivat suunnitellusti omakatteisina, jolloin niillä ei ole vaikutuksia tilikauden tulokseen.

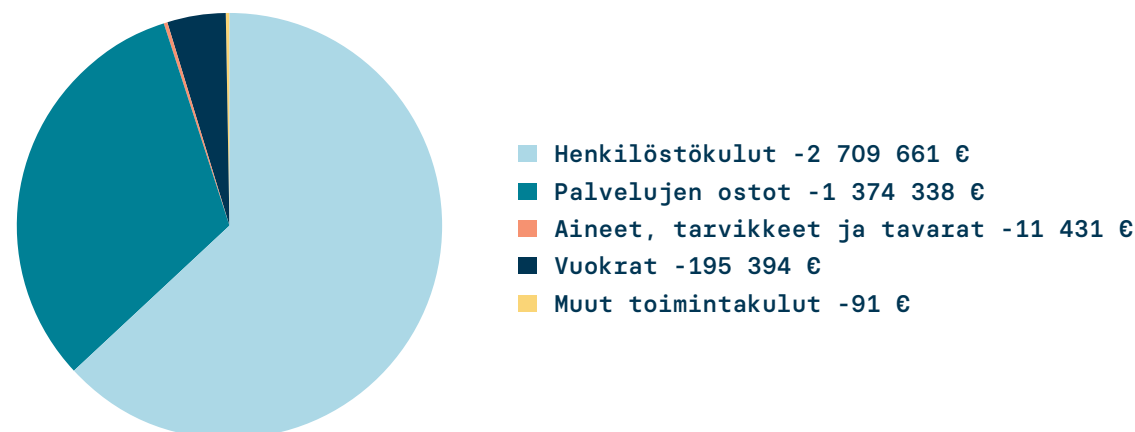
OHJELMA- JA HANKETOIMINTA		ulkoinen/sisäinen		
KÄYTTÖTALOUS	TA2025	TP2025	TP/TA 2025	TP/TA2025
TUOTOT				
Myyntituotot	754 428	757 972	100,47	-3 544
Tuet ja avustukset	3 775 032	3 532 943	93,59	242 089
Muut toimintatuotot	0	0	0,00	0
	4 529 460	4 290 915	94,73	238 545
KULUT				
Henkilöstökulut	-2 727 106	-2 709 661	99,36	-17 445
Palvelujen ostot	-1 518 862	-1 374 338	90,48	-144 524
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-15 600	-11 431	73,28	-4 169
Vuokrat	-231 818	-195 394	84,29	-36 424
Muut toimintakulut	-36 074	-91	0,25	-35 983
YHTEENSÄ	-4 529 460	-4 290 915	94,73	-238 545
TOIMINTAKATE	0	0		

Muu toiminta

Tuottojen jakauma 4 290 915 €

Kulujen jakauma 4 290 915 €

Vuosi 2025 oli taloudellisen tilanteen kannalta kokonaisuutena myönteinen. Operatiivinen toiminta pysyi tasapainossa.

Henkilötyövuosien määrä kasvoi vuoden aikana noin 2,7 prosentilla. Henkilökustannukset per henkilötyövuosi nousivat 5,3 prosentilla. Kustannus oli linjassa yleisen työmarkkinakehityksen kanssa, ja henkilöstön määrän kasvu oli sopiva toiminnan tarpeisiin nähden.

Liiton maksuvalmius parani. Kassan riittävyys nousi 98,29 päivätä 113,97 päivään, ja lyhytaikaista maksuvalmiutta kuvaava current ratio säilyi hyvällä tasolla. Kassavarojen vahvistuminen parantaa talouden sieto- ja ennakointikykyä sekä mahdollistaa paremman varautumisen lyhyen aikavälin kassavaihteluihin.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä oli viiden viime vuoden aikana yhteensä 182 617 euroa, mikä osoittaa kassavirran vakaantumista pitkällä aikavälillä.

Toimintatuottojen ja toimintakulujen suhde vuonna 2025 oli 100,79 prosenttia, mikä oli hieman edellisvuotta heikompi (103,20 %). Kulujen kasvu oli tuottoja nopeampaa, ja operatiivinen kate jäi niukasti positiiviseksi. Toiminta pysyi edelleen yli 100 prosentin rajan ja toimintatuotot riittivät kattamaan toimintakulut.

Vieras pääoman suhde omaan pääomaan kasvoi 70,37 prosentista 75,84 prosenttiin, ja velkojen ja vastuiden suhde käyttötuloihin nousi 39,89 prosentista 41,50 prosenttiin. Vakavaraisuus heikkeni hieman, kun omavaraisuus laski 13,38 prosentista 12,98 prosenttiin.

Tilinpäätöksen tunnusluvut

Henkilöstön tunnusluvut						
	2025	2 024				
Henkilöstökulut/henkilötyövuosi	69 788,59	66 258,10				
Henkilötyövuosimäärä (htv)	77	75				
Tuloslaskelman tunnusluvut						
	2 025	2 024				
Toimintatuotot/Toimintakulut %	100,79	103,20				
Jäsenkuntien maksuosuudet /asukas	7,83	9,09				
Vuosikate euroa/asukas	0,13	0,56				
Vuosikate/Poistot %	1 438,43	301,68				
Rahoituslaskelman tunnusluvut			2023	2022	2021	Kertymä
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	64 783,46	278 165,79	143 620,82	45 435,26	-349 388,26	182 617,07
Vuokravastuut, €	1 444 941,00	1 782 687,00				
Kassan riittävyys (pv)	113,97	98,29				
Current ratio (maksuvalmius; hyvä yli 2)	2,32	2,42				
Taseen tunnusluvut						
	2 025	2 024				
Vieras pääoma %:a omasta pääomasta	75,84	70,37				
Omavaraisuusaste (hyvä yli 40 %), sis. toimeksiantojen var	12,98	13,38				
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	41,50	39,89				
Rahoitusvarallisuus €/asukas	5,24	5,14				
Suht. velkaantuminen (hyvä alle 40 %)	23,99	20,01				
Kertynyt yli-/alijäämä €	2 264 018,63	2 203 738,92				
Kertynyt yli-/alijäämä € /asukas	4,55	4,45				
Asukasmäärä	498 074	494 781				
Kassan riittävyys =	365pv * Rahavarat 31.12/ Kassasta maksut tilikaudella					
Omavaraisuusaste =	100*(oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) /					
	(koko pääoma - saadut ennakot)					
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	100*(Vieras pääoma- Saadut ennakot+Vuokravastuut)/Käyttötulot					
Rahoitusvarallisuus =	(saamiset + rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset) -					
	(vieras pääoma - saadut ennakot)) / asukasmäärä					
Suhteellinen velkaantuneisuus =	100* (vieras pääoma - saadut ennakot)/käyttötulot					

Maakuntahallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Maakuntavaltuusto (mv 9.12.2024 § 37) päätti:

- 1) hyväksyä Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025–2027
- 2) että talousarvion 2025 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden
- ja 3) että maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2025 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman.

Maakuntavaltuusto hyväksyi talousarvion 2025 tuloslaskelmassa tilikauden tulokseksi 127 462 euroa alijäämää.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että liiton vuoden 2025 ylijäämä 60 279,71 euroa lisätään aiempien vuosien ylijäämätileille.

4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

4.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto

Otamme käyttöön luottamushenkilöiden asiointipalvelun

Otamme käyttöön luottamushenkilöiden kokonaisvaltaisen sähköisen asiointipalvelun ennen uuden valtuustokauden alkua. Palvelu korvaa vanhat sähköiset ja paperiset luottamushenkilölomakkeet ja mahdollistaa palkkioihin liittyvän asioinnin yhdessä kanavassa tietoturvallisesti. Palvelu toimii myös sidonnaisuusrekisterinä.

- Helmikuussa järjestelmään perustetaan organisaation sisäiset käyttäjät, toimielimet, kustannuspaikat ja kirjanpitotilit.
- Kevään aikana lisätään käyttäjänäkymään ohjeistuksia matka- ja ansionmenetyskorvausten hakemiseen sekä sidonnaisuuksien ilmoittamiseen.
- Syksyllä luottamushenkilöt kutsutaan käyttäjinä ilmoittamaan perustiedot ja sidonnaisuudet sitä mukaa, kun heidät on valittu liiton toimielimiin.
- Käyttäjät voivat viestiä tietoturvallisesti palkkionmaksatukseen liittyvissä asioissa ja tehdä hakemuksia heti, kun ovat rekisteröityneet käyttäjiksi ja heidät on liitetty toimielimeen.

Jatkamme tiedonhallinnan kehittämistä ja toiminnan digitalisointia

Jatkamme sähköisen asiakirjahallinnon toimintatapojen kehittämistä. Varmistamme, että työvälineet, työtavat ja tietoturvalisuus vastaavat nopeisiin muutoksiin toimintaympäristössä, digitalisaatiossa ja tekoälyn kehityksessä.

- Uusimme henkilöstön kannettavat tietokoneet elinkaarisuunnitelman mukaisesti, ja otamme käyttöön Windows 11 -käyttöjärjestelmän.

- Teemme kokeiluja generatiivisen tekoälyn hyödyntämisestä soveltuvissa työtehtävissä.

- Luovumme Tieran konesalin käytöstä. Otamme paikkatietopalvelimen omaan hallintaan, ja siirrämme maankäytön verkkokarttojen tuotannon tietoturvalliselle pilvipalvelimelle.

- Jatkamme asiakirjahallinnon kehittämistä niin, että saadaan hyöty työprosessien helpottumisesta ja osin automatisoiduista toiminnoista

- Valmistaudumme vuonna 2026 voimaantulevan uuden arkistointilain vaatimuksiin ja tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutoksiin

Kehitämme työhyvinvointia

Asiantuntijatyössä korostuvat työn kognitiiviset vaatimukset. Lisäämme työyhteisössämme tietoisuutta ja ymmärrystä aivojen hyvinvoinnista osana työhyvinvointia ja jatkamme aivoergonomian huomioimista työssämme. Kehittämällä aivoergonomiaa voidaan lisätä toiminnan tehokkuutta, sujuvuutta, turvallisuutta ja hyvinvointia.

- Lisäämme ymmärrystä ja tietoisuutta kognitiivisesta ergonomiasta ja ajattelutyön työhyvinvoinnista.

- Etsimme ja opettelemme keinoja työskennellä aivoystävällisemmin ja siten ennaltaehkäistä työuupumusta ja tukea työssä jaksamista.

- Kehitämme yhteisiä pelisääntöjä, joilla tuemme aivoterveystta ja aivoystävällistä työskentelyä.

VIHREÄ = toimenpide on toteutunut suunnitellusti

KELTAINEN = toimenpide on vielä kesken

PUNAINEN = toimenpidettä ei ole toteutettu suunnitellulla tavalla

4.2 Aluekehittäminen

Varmistamme maakuntaohjelman 2021–2025 aktiivisen toimeenpanon ja päivitämme maakuntastrategian vuosille 2026–2029

Aluekehittämisen vastuualueen toiminta painottuu toimintavuonna 2025 maakuntastrategian ja -ohjelman (2026–2029) päivittämiseen ja ajantasaistamiseen seuraavalle valtuustokaudelle. Ajantasaistamiseen liittyy myös älykkään erikoistumisen strategian päivitysprosessi. Tavoitteena on, että asiakirja hyväksytään joulukuun 2025 maakuntavaltuustossa.

Myös valtuustokaudelle 2021–2025 vahvistettu maakuntaohjelma ohjaa edelleen vahvasti vuonna 2025 aluekehittämisen toimintaa. Tavoitteena on käynnistää ja saattaa päätökseen kaikki maakuntaohjelmaan kirjatut toimenpiteet (44 kpl) joko omana toimintana, tukemalla hankerahoituksen avulla niiden toteutumista tai erilaisten yhteistyöhankkeiden kautta. Keskeisenä keinona tässä on laaja-alainen kumppanuusyhteistyö ja kumppanuusfoorumin eri verkostojen aktiivinen toiminta.

- Valmistellaan maakuntastrategian 2040+ päivitys, mukaan lukien maakuntaohjelma vuosille 2026–2029 sekä älykkään erikoistumisen strategia. Valmistelu sisältää mm. työpajoja, webinaareja, verkostotyöskentelyä ja lausunto-kerroksen. Valmistelun osana kehitetään maakunnallista elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatarkastelua. Strategia hyväksyttäneen joulukuun 2025 maakuntavaltuuston kokouksessa.
- Rakennetaan uutta ja kehittyvää toimintamallia maakuntastrategian sidosryhmäyhteistyölle (kumppanuustyölle). Olennaisessa roolissa mm. kumppanuuden sparrausryhmän tukeminen, jota tehdään kumppanuustiimin ja viestintäpäällikön yhteistyönä.
- Suunnitellaan, koordinoidaan ja tuetaan tapahtumien sekä viestinnän ja keskustelujen keinoin maakuntaohjelmaa toteuttavien kumppanuusverkostojen työtä. Aluekehittämisen vastuualueelta koordinoidaan seuraavia kumppanuusverkostoja: matkailufoorumi, ennakointiakatemiat, kansainvälisten asioiden foorumi, lääke- ja terveysteknologiaryhmä sekä merialan asiantuntijaryhmä, sekä osallistutaan ruokakehittäjien foorumin toiminnan koordinointiin.

- Vedetään Varsinais-Suomen liiton sisäistä kumppanuustiimiä. Kumppanuustiimin tehtävä on maakuntastrategiatyön johtaminen, toimeenpano ja seuranta sekä maakuntastrategiatyötä tukevan sidosryhmäyhteistyön kehittäminen. Vuonna 2025 tiimi vastaa maakuntastrategiapäivityksestä ja valmistelee samalla maakunnallisen elinvoima- vetovoima- ja pitovoimaseurannan käyttöönottoa. Kumppanuustiimiin kuuluu vuoden 2025 alussa jäseniä aluekehittämisen, edunvalvonnan sekä hallinnon vastuualueilta. Tiimi kokoontuu viikoittain.

- Osana kumppanuustiimin toimintaa valmistellaan ja julkaistaan maakuntaohjelma- ja kumppanuustyön vuosikatsaus 2024. Vuosikatsaukseen saadaan ensimmäisen kerran mukaan hanke- rahoitusta tarkasteleva portfolioseuranta, joka yhdistää tiedon maakunnan viranomaisten myöntämästä rahoituksesta maakuntaohjelman tavoitteita toteuttaviin hankkeisiin.

- Käynnistetään älykkään erikoistumisen strategiaan perustuvan yhteistyön tiivistäminen Etelä-Suomen NUTS2-suuralueen maakuntien kesken (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Päijät-Häme, Kanta-Häme, Varsinais-Suomi).

- Toteutetaan Itämeren Interreg-ohjelman rahoittamaa We Make Transition-hanketta. Tätä kansainvälistä hanketta koordinoidaan Varsinais-Suomessa liiton aluekehittämisen vastuualueelta, ja vuosi 2025 on sen viimeinen toimintavuosi. Hanke toteuttaa muun muassa maakuntaohjelman tavoitetta monitasoisesta yhteistyöstä globaalien ympäristöhaasteiden ratkaisemiseksi, sekä toimenpidettä osallisuuden toimintamallien vahvistamisesta.

- Ennakointiakatemian osalta painotetaan tietotarjonnan kehittämistä ja TKI –ja häiriö-osaamisen teemoja kuluvana vuonna. Lisäksi valmistellaan Ennakointiakatemiat 2.0:n toteuttamista vuoden 2026 alusta lukien. Ennakointifoorumi järjestetään 11.6.2025

- Matkailuelinkeinon tiekarttatyö vuonna 2025 perustuu 2024 päivitettyyn maakunnalliseen tiekarttaan, joka painottaa matkailualan edunvalvonnan vahvistamista yhteistyössä alan kehittäjien kanssa. Matkailuparlamentti järjestetään Salossa 26.3.2025.

- Viimeistellään yhteistyössä Valonian kanssa kiertotalouden green deal -sitoumuksen sisältö ja aloitetaan toimenpiteet sen täyttämiseksi.

- Jatketaan maakunnan yhteistyöryhmän toiminnan valmistelua ja tukea. Aluekehittämisen vastuualueen toimesta koordinoitua myös yhteistyöryhmän viidestä jaostosta kolmen toimintaa: koulutusjaosto, elinkeinojaosto ja järjestöjaosto.
- Vedetään Varsinais-Suomen liiton sisäistä TKI-tiimiä. TKI-tiimin tehtävä on rakentaa tilannekuvaa, osallistua TKI-tiekarttatyöhön, sekä tukea kuntien ja liiton omaa henkilöstöä TKI-asioissa. Vuonna 2025 tiimi mm. kokoaa tietoa maakunnan TKI-investoinneista, selvittää tietoa tilastokeskuksen keräämistä TKI-panostuksista ja rakentaa TKI-kokonaisuutta liiton verkkosivuille. TKI-tiimiin kuuluu vuoden 2025 alussa jäseniä aluekehittämisen, edunvalvonnan sekä maankäytön vastuualueilta. Tiimi kokoontuu noin kerran kuukaudessa.

Suuntaamme rahoitusta älykkään erikoistumisen painopisteiden mukaisesti

Vuonna 2025 käytettävissä olevia rahoitusinstrumentteja ovat muun muassa EU:n aluekehitysraston (EAKR) alueellinen rahoitus (mukaan lukien Central Baltic -rahoitus) sekä kansalliset rahoitusohjelmat kuten alueen kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiseen suunnattu AKKE-rahoitus (aiemmilta vuosilta sitomatta jääneet varat). Rahoitushakujen tehtäväkokonaisuus pitää sisällään hakujen painopisteiden määrittelyn, haun avaamisen ja tiedotuksen, hankevalinnat, hankkeiden seurannan ja ohjauksen sekä AKKE-rahoituksen kohdalla myös maksatusten hoitamisen.

Vuoden 2025 aikana avataan kansallisesta EAKR-rahoituksesta ja AKKE-rahoituksesta vähintään yksi rahoitushaku. Rahoituksella tuemme maakunnan kannalta keskeisten älykkään erikoistumisen kärkien vahvistamista, maakuntastrategian ja -ohjelman painopisteiden toteutumista sekä erilaisten pilottien ja kokeilujen käynnistämistä.

- Päivitetään Varsinais-Suomen älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027 osana maakuntastrategian päivitystä. Päivityksessä tarkistetaan painopistevalinnat ja niiden muotoilu.

- Vielä sitomatta oleva kansallinen AKKE-rahoitus (n 550 000 euroa), Vakka-Suomen ÄRM-rahoitus (n. 1,5 milj. euroa) ja hankkeista vapautuva rahoitus sidotaan täysimääräisesti vuoden 2025 aikana. AKKE-rahoitus kohdennetaan maakuntaohjelman toimenpiteiden tukemiseen ja Vakka-Suomen äkillisen rakennemuutoksen toimintasuunnitelman mukaisiin hankekokonaisuuksiin.
- EAKR-rahoitus (n 3,1 M euroa) suunnataan ohjelma-asiakirjan määrittelemiä teemoihin, älykkään erikoistumisen painopisteisiin ja maakuntaohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamiseen. Rahoitushaku järjestetään sekä keväällä että todennäköisesti myös syksyllä 2025 (sidontatilanteesta riippuen).

Valmistaudumme EU:n uuteen rahoituskauteen ja viestimme maakunnan alueelle kohdistuvista rahoitusmahdollisuuksista

Keskeinen vuoden 2025 toimintaa ohjaava kokonaisuus liittyy valmistautumiseen EU:n uuteen 7-vuotiseen ohjelmakauteen 2028+. EU-komissio tulee julkaisemaan kesällä 2025 oman esityksensä sekä uudesta monivuotisesta rahoituskehiksestä (MMF) että rahoitusta säätelevistä asetuksista. Ennakko-vaikuttaminen esityksiin EU-tasolla sekä vaikuttaminen kansallisiin rahoitusratkaisuihin on ensiarvoisen tärkeää. Työ on aloitettu Etelä- ja Länsi-Suomen maakuntien laaja-alaisessa yhteistyössä jo keväällä 2024 ja se tulee jatkumaan ainakin vuoteen 2026 saakka tai kunnes lopulliset EU- ja kansalliset ratkaisut on saatu. Vuoden 2025 aikana käynnistetään myös Central Baltic-ohjelman uuden kauden ohjelmavalmistelu.

Ohjelmakauden 2021–2027 kansallisen rakennerahastorahoituksen vähäisyyden kompensoimiseksi tavoitteenamme on maksimoida ulkoisen EU-rahoituksen saaminen maakuntaan. Tässä työssä tuemme ja ohjeistamme alueen toimijoita rahoitushakujen yhteydessä. Tämä tapahtuu ensisijaisesti viestimällä rahoitusmahdollisuuksista ja edistämällä hankekumppanuuksia. Tuemme hankekonsortioita hankevalmistelunprosessin aikana myös taloudellisesti (kansallinen kehittämisrahoitus). Seuraamme vuosittain yhteistyössä Turun ja Varsinais-Suomen liiton Eurooppa-toimiston kanssa rahoituksen kohdentumista alueelle.

- Olemme mukana aktiivisesti yhtenä maakuntana 8 muun etelä- ja länsisuomen maakunnan edunvalvonnallisessa yhteistyössä EU:n uuden ohjelmakauden valmisteluun liittyen. Keskeisenä tavoitteena on tässä EU-tason ja kansallisen tason edunvalvonnassa on saada alueiden rooli kokonaisuudessa konkreettisesti näkyviin ja turvata mahdollisimman suuri osuus käytettävissä olevasta rahoituksesta Etelä- ja Länsi-Suomen alueelle.
- EAKR-rahoituksen mahdollisuuksista viestimme maakunnan potentiaalisille edunsaajille sekä yhdessä rahoitusta koordinoivan Uudenmaanliiton kanssa että liiton omana toimintana omia viestintäkanaviamme hyödyntäen. Myös Turun ja Varsinais-Suomen EU-toimisto Brysselissä viestii aktiivisesti EU:n rahoitusmahdollisuuksista maakunnan toimijoille.
- Seuraamme ja raportoimme vuosittain yhteistyössä Turun ja Varsinais-Suomen liiton Eurooppa-toimiston kanssa EU-rahoituksen kohdentumista alueelle. Tuleva selvitys koskee vuoden 2024 rahoituksen ohjautumista maakuntaan. Mukana selvityksessä ovat myös EU:n keskitetyt rahoitusohjelmat (mm. Horizon).
- Järjestämme EU:n Itämeristrategian päivitykseen ja Interreg-ohjelmien viimeisiin hakuihin liittyvää tiedotusta ja tiedotustilaisuuden yhteistyössä politiikka-alueiden Ship (Traficom) ja Nutri (VSEly) kanssa.

Laadimme yhteisen aluekehityksen tilannekuvan aluekehityskeskustelujen pohjaksi

Valtion ja maakuntien aluekehittämiskeskustelu on vuonna 2022 lakisääteisesti käynnistynyt uusi toimintatapa, jossa valtio ja maakunta tiiviissä vuoropuhelussa käsittelevät yhdessä aluekehityksen tilannetta, tavoitteita ja toimenpiteitä. Tulemme käymään valtion kanssa aluekehittämiskeskustelut alkuvuonna 2025 ja niihin liittyen vastaamme alueen osalta tilannekuvan laatimisesta, keskusteluagendan määrittelystä ja koordinoimme alueemme osalta prosessia. Aluekehittämiskeskusteluissa sovittujen tavoitteiden seuranta on osa prosessia. Aluekehittämiskeskustelujen lopullinen muoto vuodelle 2025 on vahvistamatta.

- Loppuvuodesta 2024 valmisteltu maakunnan ja valtion välisiin lakisääteisiin aluekehittämisen keskusteluihin liittyvä aluekehittämisen tilannekuva esitellään valtioneuvoston verkostolle tammikuun lopussa.
- Vuoden 2025 aluekehittämiskeskustelut käydään kaikkien maakuntien yhteisenä temaattisena keskusteluna maaliskuun lopussa. Teemoina ovat alueellisten ja kansallisten toimien yhteensovitus talouskasvun vauhdittamiseksi, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä alueellinen resilienssi ja henkinen kriisinkestävyys. Kustakin teemasta valmistellaan vastuuministeriön vetämänä taustoittava muistio, jossa myös tarkennetaan keskustelukysymykset sekä tavoitteet keskustelulle.

Toimimme aktiivisesti kansainvälisissä verkostoissa

Kansainvälisen toiminnan osalta erityisvastuuna on osallistuminen erityisesti CPMR:n (Euroopan perifeeristen merellisten asioiden liitto) Itämerikomission toimintaan. Itämerikomission varapuheenjohtajana kaudella 2024–2026 toimii maakuntahallituksen varajäsen Talvikki Jori.

Monialainen yhteistyö kansainvälisten kumppanien kanssa jatkuu mm. Euroopan komission ja Euroopan alueiden komitean Partnerships for Regional Innovation (PRI) -aloitteessa ja Itämeren Interreg -ohjelman rahoituksella We Make Transition -hankkeessa. Varaudumme myös osallistumaan maakuntastrategian painopisteitä tukevien kansainvälisten hankkeiden toimintaan partnerina tai liitännäisjäsenenä. Komission antaman "Regional Innovation Valley"-statuksen avulla korostamme innovatiivisten ruokaketjujen ja ruokaturvallisuuden merkitystä. Tämä tuo meille myös mahdollisuuden saada tukea teemaan liittyviin kansainvälisiin hankkeisiin.

- Toimimme aktiivisesti CPMR:n Itämerikomisiossa ja myös sen kattojärjestössä CPMR:ssä. Tavoitteena on tuoda esiin alueemme kannalta keskeisiä tavoitteita ja haasteita sekä lisätä Itämerikomission jäsenalueiden välistä konkreettista yhteistyötä.
- Järjestämme syksyllä Itämerikomission ExComin (=hallitus) kokouksen Turun seudulla.
- Olemme mukana vaikuttamassa European Oceans Pactiin (Euroopan valtamerisopimus) CPMR:n erityisryhmän ja EU-toimistomme kautta.

- Järjestämme Varsinais-Suomen kunnanjohtajille opintomatkan Kööpenhaminaan joukkoliikenteeseen ja kansainväliseen aluekehittämiseen tutustumista varten.
- Osallistumme EU Preparatory Action 'Innovation for place-based transformation' -koulutus- ja kehittämisohjelmaan yhdessä Turun yliopiston, Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa erityisesti ruokaketjujen kehittämiseen liittyen. (Vireillä, päätökset hausta talven 2025 aikana.)
- Erityisesti innovatiivisten ruokaketjujen ja ruokaturvallisuuden hankemahdollisuuksia etsitään aktiivisesti mm. DG Region ylläpitämän älykkään erikoistumisen alustan (S3 Community of Practice) kumppanuuksien ja ERIAFF-verkoston kautta.
- Saaristoyhteistyö on v 2023 käynnistänyt prosessin juridisen statuksen saamiseksi yhteistyölle (yhdistys tai ns. EGTS = Europeisk Gruppering för Territoriellt Samarbete). Vuoden 2025 aikana selvitetään konsultin avulla mikä juridisen statuksen vaihtoehdoista (esim. Yhdistys, EGTS) olisi sopivin. Yhteistyöneuvosto tehnee asiassa päätöksen toukokuussa 2025.
- Itämeren Interreg-ohjelman rahoituksella toimivalle We Make Transition -hankkeelle vuosi 2025 on viimeinen toimintavuosi. Hankkeen päätoimenpiteitä vuonna 2025 ovat pilottikunnissa (Uusikaupunki ja Kemiönsaari) syntyneiden kestävyystoimenpiteiden juurruttamisen tukeminen sekä hankkeen oppien jakaminen muihin maakunnan kuntiin. Paikallisen ja alueellisen kestävyysmurrosten lisäksi hankkeessa tuotetaan Varsinais-Suomen liiton johdolla materiaalia muille hankepartnereille oppien alueellisen levittämisen tueksi. Lisäksi osallistutaan hankkeen loppumateriaalien tuottamiseen ja levittämiseen.

Vastaamme Central Baltic -ohjelman uuden rahoituskauden 2021–2027 täysimittaisesta toimeenpanosta

Vuonna 2025 käynnissä on lähes sata hanketta neljältä eri rahoituskierrrokselta. Kauden 2021–2027 ensimmäiset hankkeet ovat jo päättyneet, mutta toisaalta hankehakuja järjestetään vielä 2025 ja valmistaudutaan täydentävään hakuun vuonna 2026. Toimijoita tuetaan, ohjataan ja neuvotaan hankkeiden toimeenpanon eri vaiheissa. Ohjelman seuraavat hakukierrokset käynnistetään myöntövaltuustilanteen mukaisesti ja mahdollisesti osin maantieteellisesti ja/tai temaattisesti kohdistettuina. Ohjelman tavoitteista ja rahoitusmahdollisuuksista tiedotetaan laajasti ohjelma-alueella kansallisten kontaktipisteiden tuella.

- Neljännen haun hankkeiden rahoituspäätökset solmitaan ja hankkeet käynnistyvät.
- Järjestetään ohjelmakauden 2021–2027 -kauden viides hakukierros. Tietokanta avataan hakemusten jättämistä varten. Saapuneet hankkeet arvioidaan ja valmistellaan seurantakomitean päätöskokouksiin.
- Ohjelman ja hankkeiden tuloksista tiedotetaan aktiivisesti. Erityinen paino on niin kutsutuilla Strategisilla hankkeilla, jollaiseksi on toistaiseksi nimetty neljä hanketta, ja hankkeilla, joilla on vaikutusta alueelliseen tai kansallisiin kehittämislinjauksiin.
- Valmistaudutaan seuraavaan ohjelmakauteen (Post 2027) osallistumalla komission, jäsenvaltioiden edustajien ja muiden sidosryhmien kanssa keskusteluihin siitä, miltä osin asetukset toimivat hyvin tai mihin tarvittaisiin muutoksia. Hallintoviranomaisella on valmiudet käynnistää uuden ohjelman valmistelu, kun jäsenvaltiot antavat työlle mandaatin.

4.3 Maankäyttö ja ympäristö

Päivitämme maakuntastrategiaa ja uudistamme maakuntakaavaa

Edistämme maakuntastrategian tavoitteiden ja aluerakenteen vision mukaisen monikeskuksisen alue- ja yhdyskuntarakenteen ja monipaikkaisen toiminnan kestävää ja vetovoimaista yhdistämistä. Osallistumme maakuntastrategian ja -ohjelman päivitystyöhön. Tarkistamme strategiaan sisältyvän aluerakenteen vision.

Jatkamme kesäkuun 2024 valtuuston päätöksellä aloitettua maakuntakaavan päivitystä ja uudistamista. Kaavatyössä varaudutaan alueidenkäytön lainsäädännön mahdollisiin tuleviin muutoksiin. Päivityksen tärkeimpiä lähtökohtia ovat maakuntastrategian ja ilmastotiekartan lisäksi lukuisat viimeaikaiset toimintaympäristön muutokset, geopolitiittinen tilanne ja energiamurros. Lisäksi huomioimme EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja biodiversiteettitavoitteet.

Vuonna 2025 jatkamme keskustelua maakuntakaavan tarkistamisesta ja uudistamisesta yhdessä sidosryhmiemme kanssa. Hyödynnämme työssä valmistuneita sekä laadittavia selvityksiä. Kaavan tavoitteet ja teemat hyväksytään valmistelemissa toimielimissä. Tavoitteet, lisäselvitystarpeet ja kaavaprosessin aikataulu kirjataan nähtäville asetettavaan maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Kaavaluonnoksen laatiminen aloitetaan.

Vahvistamme maakuntakaavan tarkistamisen edellyttämää tietopohjaa. Maakuntakaavan tarkistus- ja selvitystarpeet on selvitetty vuonna 2023 valmistuneessa maakuntakaavan teemakohtaisessa ajantasaisuuden arvioinnissa. Viherrakenneselvityksessä on laadittu kokonaiskuva Varsinais-Suomen luonnon monimuotoisuuden, biotalouden sekä virkistykseen tilasta ja tavoitteista. Maakunnan energiatuotannon ja -siirron tarpeita ja potentiaaleja tarkastellaan keväällä 2025 valmistuvassa ympäristöministeriön rahoittamassa selvityksessä erityisesti aurinko- ja tuulivoiman näkökulmista, mutta myös muut nousevat energiamuodot huomioiden. Turun MAL-kaupunkiseudulla aloitetaan kaupunkiseutusuunnitelman laatiminen (Rakennemalli 2035:n päivitys). Työ tulee olemaan keskeisimpiä lähtökohtia maakuntakaavan tarkistukselle.

- Seuraamme ja edistämme maakuntastrategian ja sitä toteuttavien suunnitelmien toteutumista yhteistyöryhmissä, osallistumalla maankäyttöä koskeviin kokouksiin kunnissa sekä viranomaisneuvotteluihin eri tasoilla hankkeista seudullisiin ja valtakunnallisiin verkostoihin sekä valmistelulla lausuntoja maakunnallisesti merkittävistä kysymyksistä.
- Osallistumme maakuntastrategian päivitykseen ja päivitämme strategiaan sisältyvän aluerakenteen vision.
- Viimeistelemme Varsinais-Suomen vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) ja tarkennamme kaavaprosessin aikataulua.
- Kuulutamme vaihemaakuntakaavan vireille ja asetammen OAS:n nähtäville.
- Tarkennamme yhdessä päättäjien, ohjausryhmän ja sidosryhmien kanssa käytävien keskustelujen pohjalta vaihemaakuntakaavan tavoitteita ja rajausta.
- Teemme Kestävän energiahuollon tulevaisuus, tilatarpeet ja sijoittuminen Varsinais-Suomessa -selvityssarjan valmiiksi: viimeistelemme maatuulivoiman päivitysselvityksen, teemme siirtoyhteyksiä ja nousevia energiateknologioita koskevan osaselvityksen sekä yhteenvedon ja tulkinan sarjan kokonaistuloksista.
- Käynnistämme muita maakuntakaavan tarkistuksen edellyttämiä selvityksiä.
- Etenemme kohti laatimisvaiheen kuulemista ja työstimme kaavaluonnosta alueidenkäytön yhteistyöryhmässä sekä tarvittaessa kunta-/seutukunta-kohtaisissa keskustelutilaisuuksissa.
- Osallistumme Turun kaupunkiseudun MAL-sopimukseen kirjatun kaupunkiseutusuunnitelman ohjelmointiin, kilpailutuksen ja laadintaan.
- Annamme lausunnon HE:stä uudeksi alueidenkäyttölainsiksi
- Seuraamme reaktiivisesti suunnittelua koskevia EU-säädösten muutoksia ja niiden kansallista toimeenpanoa.

Päivitämme kestäväää liikennejärjestelmää ja -ympäristöä edistävät suunnitelmat

Päivitämme liikennejärjestelmäsuunnitelmat vuonna 2024 valmistuneen suunnitelmien ajantasaisuuden arvioinnin perusteella. Varinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitys valmistuu alkuvuodesta 2025. Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen laatiminen kilpailutetaan ja integroidaan osaksi MAL-työnä laadittavaa kaupunkiseutusuunnitelmaa

Jatkuvassa liikennejärjestelmätyössä edistämme suunnitelmiin kirjattuja liikennehankkeita ja toteutamme kehittämistoimenpiteitä. Jatkamme osana Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyötä liikkumisen ohjaustyötä yhdessä Valonian kanssa.

Edistämme alueellisen junaliikenteen toteutumista yhdessä kuntien kanssa mm. asemapaikkojen suunnitteluvalmiutta parantamalla. Osallistumme hallitusohjelman mukaisten lakiuudistusten ja junaliikenteen kilpailutusten valmisteluun. Mm. asemanseutujen liikkumispalveluiden kehittämistä edistävä Scale Up hanke jatkuu vuoden 2025 toukokuun loppuun. Osallistumme Tunnin juna hankeyhtiön vetämään Turku–Helsinki-yhteysvälin ratasuunnitteluun ja edunvalvontaan.

- Edistämme Uudenmaan, Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson liittojen kanssa yhteisen Etelä-Suomen liikennestrategian toteutumista mm. lausunnolla valtakunnallisesta Liikenne 12 -suunnitelmasta.
- Viimeistelemme yhdessä päättäjien ja keskeisten sidosryhmien kanssa laaditun Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman maakunta-hallituksen hyväksyttäväksi.
- Vedämme jatkuvaa alueellista liikennejärjestelmätyötä ml. Turun MAL-kaupunkiseudun jatkuvan liikennejärjestelmätyön yhteistyöryhmää ja osallistumme laajasti maakunnan liikennejärjestelmän kehittämistä koskevaan yhteistyöhön.
- Osallistumme Turun kaupunkiseudun 12-vuotisen MAL-sopimuksen päivitykseen ja vuosien 2024–2027 toimenpiteiden toteutukseen.
- Toteutamme MAL-sopimuksen liikenteen toimenpiteitä laatimalla sovittuja selvityksiä ja ylläpidämme Turun MAL-kaupunkiseudun suunnittelussa tarvittavaa liikennemallin.
- Laadimme MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen työohjelman ja

kilpailutamme tarvittavan konsulttitoimeksiannon. Työssä otamme huomioon uuden TEN-T-asetuksen vaatimukset kaupunkisolmujen kestävästä liikkumisesta suunnittelulle (SUMP).

- Jatkamme alueellisen junaliikenteen edistämistä yhdessä Turun kaupungin ja muiden radanvarsikuntien kanssa laadittujen ja mahdollisten täydentävien selvitysten pohjalta.
- Osallistumme Länsiradan ja muiden liikennehankkeiden suunnittelu-, hanke- ja yhteistyöryhmiin.
- Laadimme yhdessä Pohjanmaan liiton ja Satakuntaliiton kanssa länsirannikon rantaradan tarveselvityksen (URPO-/Uusikaupunki–Rauma–Pori-rata ja sen jatke).

Määrittelemme päivitettävän merialuesuunnitelman vision

Merialuesuunnittelusta vastaavat alueidenkäyttölain mukaan maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä. Merialuesuunnittelun tavoitteena on edistää merialueen eri käyttömuotojen kestäväää kehitystä ja kasvua, merialueen luonnonvarojen kestäväää käyttöä, sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Ensimmäinen Suomen Merialuesuunnitelma 2030 valmistui joulukuussa 2020.

Rannikon maakuntien liitot ovat käynnistäneet merialuesuunnitelman päivitystyön alkuvuodesta 2024. Varsinais-Suomen liitto vastaa yhdessä Satakuntaliiton kanssa suunnittelualueesta, joka kattaa Saaristo- ja Selkämeren alueet sekä niihin rajautuvat talousvyöhykkeet.

Varsinais-Suomen liitto jatkaa toisella suunnittelukierroksella liittojen välistä merialuesuunnitteluyhteistyötä koordinoivana liittona. Koordinaatiota tehdään MSP-EGD-hankkeessa (Merialuesuunnittelu – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma) Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta saadulla erillisrahoituksella. Hanke toteuttaa toisen merialuesuunnittelukierroksen ensimmäisen osion ajalla 6/2023–12/2025. Hankkeessa toteutetaan ensimmäisen merialuesuunnitelman seuranta ja arviointi ja toisella kierroksella tarvittava tietopohja.

Vuonna 2025 päivitämme sidosryhmä- ja päättäjävuoropuhelun, skenaariotyön ja teema-kohtaisten tavoitteiden pohjalta merenkäytön vision ja viimeistelemme suunnitelmaluonnoksen. Tarkasteltavia merellisiä sektoreita on 11 ja läpileikkaavia teemoja neljä: Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, ilmastoviisas merialuesuunnittelu, merellinen monikäyttö, sekä huoltovarmuus ja turvallisuus.

Vuodelle 2025 jatkuvat EU-rahoituksen saaneet

Baltic Sea2Land- ja Oceanids -hankkeet. Osallistumme rakentuneiden yhteistyöverkostojen kanssa uusien hankkeiden valmisteluun.

- Jatkamme merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatiota MSP EGD -hankkeessa.
- Hyödynnämme laadittua viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelmaa ja uudistamme merialuesuunnittelun verkkosivut.
- Jatkamme Sea2Land- ja Oceanids -hankkeita.
- Tilaamme ja ohjaamme Merellisten toimialojen aluetaloudellinen vaikuttavuus ja Merellisten toimialojen huoltovarmuus ja merialueen kokonaisturvallisuus -selvitykset.
- Arvioimme konsulttitoimeksiantona merialuesuunnitelman ensimmäisen kierroksen vaikuttavuutta.
- Hyödynnämme erillisselvitysten ja päättäneiden hankkeiden tuloksia (mm. MSP NBSR, MSP Green) suunnitelmaluonnoksen laatimisessa.
- Järjestämme kevään aikana yhdessä merialuesuunnittelun koordinaation kanssa kansalliset ja alueelliset teemoitetut toimialatapaamiset.
- Syksyllä jatkamme toimialatapaamisia ja järjestämme kansalliset ja alueelliset vuorovaikutusfoorumit.
- Järjestämme marraskuussa toiset kansalliset merialuesuunnittelupäivät (MSP-päivät).
- Laadimme osana sidosryhmätyötä yhteisen merenkäytön vision ja valmistelemme suunnitelmaluonnoksen.
- Osallistumme TEM:n talousvyöhykkeen merituulivoiman koordinaatio- ja kilpailutustyöhön.
- Ylläpidämme ja kehitämme rajat ylittävää sidosryhmäyhteistyötä erityisesti Itämeren alueella. Merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatio lausuu tarvittaessa naapurivaltioiden suunnitelmista.

Vahvistamme kumppanuuksia ja rajat ylittävää yhteistyötä

Maakunnan suunnittelua teemme yhdessä kuntien, ministeriöiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Merialuesuunnitteluyhteistyössä mukana ovat Suomen rannikon maakuntien liittojen lisäksi kaikki Euroopan merialueet. Liikennejärjestelmätyössä

vahvistamme asemaamme Skandinavia–Välimeri TEN-T-liikennekäytävällä ja edistämme uudistuneen EU-asetuksen tavoitteiden toteutumista. Yhdessä Turun kaupungin kanssa olemme mukana Scandria Alliance -verkostossa.

Liiton kumppanuusfoorumitoiminnassa keskitymme toimiin, joilla tuetaan kestävää alue- ja yhdyskuntarakenteen kehitystä ja liikkumista. Vastuualue on mukana useissa maakunnan suunnittelua ja kehitystä edistävissä liikenteen, ilmastomuutoksen hillitsemisen ja sopeutumisen sekä merialuesuunnittelun hankkeissa.

- Vahvistamme Varsinais-Suomen liiton roolia yhdessä Turun kaupungin ja Uudenmaan liiton kanssa Skandinavia–Välimeri TEN-T-ydinverkkokäytävän edunvalvontaa hoitavan ScandriaAlliancen toiminnassa.
- Toteutamme yhdessä Valonian kanssa Scale Up -hankkeen toimenpiteitä, joilla kehitetään maakunnan kestävää liikennejärjestelmää ja matkaketjuja vuorovaikutteisesti eri sidosryhmien kanssa.
- Järjestämme suunnittelun vuorovaikutustilaisuuksia osana maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien toteutusta ja päivitystä.

Kehitämme sähköisiä suunnitteluvälineitä ja suunnittelussa tarvittavaa tietopohjaa

Olemme yhteistyössä Lounaistiedon ja muiden maakuntien liittojen kanssa aktiivisesti kehittämässä digitaalista maakuntakaavoitusta ja merialuesuunnittelua sekä suunnittelun arviointi- ja seurantavälineitä.

- Kehitämme liikennejärjestelmä- ja MAL-työn seurantaa Lounaistieto-palvelussa ja osallistumme kestäväen kaupunkiliikunnan seurantaindikaattorien kehittämiseen (TEN-T/ SUMP).
- Hyödynnämme maakuntakaavan päivityksessä ja muussa suunnittelussa liiton päivitetyn paikkatietojärjestelmän tietomallipohjaista ”suunnittelijan työpöytää.”
- Osallistumme asiantuntijoina valtakunnallisiin maakuntakaavoituksen ja suunnittelun tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin ml. valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmää valmisteleva RYHTI-hanke.

4.4 Valonia

Autamme kuntia kestävään kehitykseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa

Hankkeidemme päämääränä on rakentaa hiili-neutraalia maakuntaa, jossa aktiivisesti turvataan luonnon monimuotoisuutta sekä edistetään luonnon-varojen kestävää käyttöä. Hankkeissa tuemme kuntia kestävyystyön suunnitelmallisuudessa sekä konkreettisten toimenpiteiden toteuttamisessa.

- Autamme kuntia ilmastosuunnitelmien täsmentämisessä ja päivittämisessä. Viestimme eri toimenpiteiden mahdollisuuksista, rahoitus-keinoista ja yhteistyökanavista. Jatketaan kuntien ilmastotapaamisten järjestämistä.
- Kannustamme kuntia kestävän liikkumisen edistämiseen ja tuemme käytännön toimenpiteiden käynnistämisessä. Viedään kunnille ja työpaikoille tietoa hyvistä käytännöistä ja työkaluista.
- Jatkamme alueellista energianeuvontaa, jossa erityisenä teemana kuluvana vuonna on energia-köyhyys ilmiönä sekä kulutusjousto. Erityisenä kohderyhmänä ovat nuoret aikuiset.
- Sparraamme kuntia kestävien hankintojen toteut-tamisessa. Nostamme esille hyviä esimerkkejä.
- Kehitämme eri toimijoiden välistä yhteistoiminta-verkostoa pienvesien, vesistöjen ja metsien luon-nonhoidon edistämiseksi.
- Tuemme kuntia luonnon monimuotoisuuteen ja Saaristomereen liittyvien tavoitteiden asettamisessa ja konkreettisten toimenpiteiden määrittelyssä.
- Toteutamme ilmastomuutoksen riskien arvioinnin Varsinais-Suomessa ja vahvistamme maakunnallista ilmastomuutokseen sopeutumisen työtä ja tietopohjaa.

Lisäämme kuntien välistä yhteistyötä, vertaisoppimista ja tiedon jakamista

Jatkamme asiantuntijaverkostojen työtä ja tarjoamme neuvontaa sekä palveluita tarpeiden mukaan. Vahvis-tamme kestävän kehityksen seurantaa ja viestintää sekä kunnissa että maakunnallisesti.

- Ohjelma 2030 toimeenpanoon liittyen jatkamme säännöllisiä kuntatapaamisia ja kuulemme kuntien tarpeita toimintaa suunniteltaessa.
- Vahvistamme vesiensuojelun sidosryhmä- ja verkostotyötä, mm. Varsinais-Suomen vesistö-kunnostusverkoston toimintaa sekä sen kautta tarjottua neuvontaa.
- Seuraamme maakunnallisen ilmastotiekartan toimeenpanoa ja valmistelemme tiekartan päivitysprosessia. Hoidamme maakunnallisen ilmastovastuujaoston valmistelutehtäviä.
- Edistämme reilua siirtymää ja osallisuutta kestävyystyössä läpi eri teemojen.
- Jatkamme kuntien teknisen sektorin, ruokapalve-luista vastaavien sekä hankinta-asiantuntijoiden verkostojen koordinoitua sekä hyvien esimerkki-en esiin nostamista.
- Vahvistamme kuntien välistä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden huomioimiseksi kuntien käytännön työssä.
- Osallistumme Varsinais-Suomen ruokaketjun kehittämiseen olemalla osa älykkään erikoistumi-sen verkoston koordinaatiota
- Tuemme muiden toimijoiden toteuttamia hank-keita osallistumalla ohjausryhmä- ja työryhmä-työskentelyyn pyydettyä.
- Jatkamme Varsinais-Suomen ympäristökasva-tusverkoston toimintaa tiivistämällä yhteistyötä kuntien sivistystoimen edustajien kanssa sekä kehittämällä uusia hankkeita ja yhteisiä toimen-piteitä. Tuemme kuntia kestävyyskasvatuksen jalkauttamisessa kouluissa ja kannustamme yhteistyöhön eri toimijoiden kesken.
- Kehitämme alueellista kestävän liikkumisen seurantaa.

Tarjoamme palveluita ajankohtaisiin tarpeisiin liittyen

Olemme kuntien apuna ilmasto- ja luontotavoitteisiin liittyvien toimenpiteiden käynnistämisessä, rahoi-tuksen hakemisessa, hankinnoissa sekä seurannan kehittämisessä. Vahvistamme alueellista työtä ilmas-tonmuutoksen sopeutumiseen sekä vesistöjen tilan ja valuma-alueiden luontopohjaisen vesienhallinnan parantamiseen liittyen. Toteutamme yhteistyössä kuntien kanssa luonnon ennallistamisen hankkeita ja edistämme maanomistajalähtöistä monitavoitteista metsänhoidon suunnittelua. Lisäämme keskustelua ja rakentavaa yhteistyötä ajankohtaisiin kysymyksiin,

kuten hiilinieluihin ja luonnon monimuotoisuuteen, ruokaketjun kestävyys sekä liikumisen ratkaisuihin liittyen. Edistämme toimijoiden yhteistyötä pyöräilyn ja kävelyn olosuhteiden lisäämiseksi eri puolilla maakuntaa. Tarjoamme kunnille ja kuntalaisille neuvontaa energiankäytön vähentämiseen ja fossiilisista energialähteistä luopumiseen sekä viestimme aktiivisesti taloyhtiöille kestävien energiaratkaisujen mahdollisuuksista. Vahvistamme asukkaiden sekä eri ryhmien osallisuutta, esimerkiksi nuorten, koululais-ten ja kulttuurialan toimijoiden osallisuutta kestävässä kehitykseen ja kiertotalouteen liittyen.

- Tuomme toimijoita (mm. luovat alat, asukkaat, yritykset) yhteen edistämään kiertotaloutta.
- Vahvistamme alueen ruoantuottajien pääsyä julkisiin ruokapalveluihin tarjoamalla työkaluja, viestintää ja koulutusta sekä tuottajille että hankintayksiköille. Julkaisemme oppimateriaalin kouluille kestävien ruokapolkujen teemalla.
- Edistämme ilmastokestävää maataloutta ja yhteistyötä alueella yhdessä sidosryhmien, neuvojien, viljelijöiden, kuntien ja tutkijoiden kesken.
- Neuvomme ja avustamme kuntia luonnonhoitotöiden ja vesiensuojelutoimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä rahoituksen hakemisessa.
- Toteutamme vesistö- ja elinympäristökunnostuksia.
- Autamme paikallisia toimijoita hakemaan rahoitusta ja käynnistämään konkreettisia Saaristomeren tilaa parantavia hankkeita ja toimenpiteitä. Kannustamme toimijoita yhteistyöhön valuma-alueilla.
- Autamme paikallisia toimijoita ja kuntia hakemaan rahoitusta ja käynnistämään konkreettisia luonnonhoitohankkeita, jotka torjuvat luontokatoa ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta.
- Kehitämme pyörämatkailun ja arkipyöräilyn verkostoja sekä palveluita Varsinais-Suomessa.
- Tuomme taloyhtiöiden käyttöön hyviä käytäntöjä ja työkaluja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi ja uusiutuvan energian ratkaisujen hankkimiseksi.
- Välitämme tietoa ja järjestämme tilaisuuksia ajankohtaisista kestävästä kehityksen aiheista.

4.5 Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvontatyömme on suunnitelmallista, vaikuttavaa ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa

Edistämme yhdessä sovittuja edunvalvontatavoitteita. Erityisenä tavoitteena on hallitusohjelman toteuttamiseen vaikuttaminen ja Varsinais-Suomelle tärkeiden hallitusohjelmakirjausten edistäminen. Vaikutamme maakunnan tavoitteiden mukaisesti myös EU:n tulevan rahoituskauden 2028–2034 ohjelmiin. Edunvalvontaprosessin kytkemme vahvasti alueen muihin toimijoihin, kansanedustajayhteistyöhön ja Etelä-Suomen yhteistyöhön. Jatkamme kunta- ja luottamushenkilöyhteistyötä ja viestimme maakunnan tavoitteista uusille päättäjille. Vaikutajakoulun kautta parannamme mahdollisuuksia tulevaisuudessa olla entistä vaikuttavampi maakunta.

- Vaikutamme hallitusohjelmaan kirjatun Länsiradan toteuttamiseen. Tavoitteena on rakentamisen käynnistäminen Espoo–Lohja ja Salo–Kupittaa väleillä. Aloitamme vaikuttamistyön hankkeen seuraavasta vaiheesta.
- Vaikutamme Saaristomeren ohjelman toimeenpanoon ja ravinnekierron vauhdittamiseen. Tavoittelemme EU:n maatalouspolitiikan uudistuksessa ympäristötukien vaikuttavuuden kasvattamista.
- Tavoittelemme rahoitusta maakunnan kärkihankkeille hallituksen puoliväliriihestä ja budjettiriihestä.
- Vaikutamme EU:n 2028–2034 rahoituskauden valmisteluun mm. liikenne-, maatalous- ja aluekehityspolitiikassa.
- Edistämme alueellisen junaliikenteen käynnistämistä ja Etelä-Suomen ostoliikenteen laajentamista Varsinais-Suomeen.
- Jatkamme kuntayhteistyön vahvistamista säännöllisillä kuntajohtajakokouksilla ja tukemalla kuntarajat ylittävää yhteistyötä.
- Edistämme Varsinais-Suomen kansanedustajien yhteistyöryhmän aktiivista toimintaa maakunnassa ja hyödynnämme ryhmää edunvalvontatavoitteiden toteuttamisessa. Järjestämme istuntokauden aikana teemoitetut edunvalvontatapaamiset noin kerran kuukaudessa maakunnassa ja eduskunnassa.

- Panostamme Etelä-Suomen maakuntien yhteistyöhön ja edistämme kasvukolmion yhteistyötä Pirkanmaan ja Uudenmaan kanssa. Vahvistamme Etelä-Suomen yhteistyössä Suomen kansainvälistä kytkeytymistä Eurooppaan.

- Teemme edunvalvontayhteistyötä mm. kuntien, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Turun kauppakamarin, Varsinais-Suomen Yrittäjien sekä korkeakoulujen kanssa.

- Perustamme Pro Varsinais-Suomi-verkoston.

- Toteutamme Päijät-Hämeen vaikuttajakoulun kanssa hankkeen, jonka rahoituksella nuoret vierailevat Brysselissä tutustumassa EU-päätöksentekoon. Syksyllä käynnistämme 9. vaikuttajakoulun.

Teemme nykyaikaista, vuorovaikutteista ja aktiivista viestintää sekä lisäämme maakunnan vetovoimaa

Kehitämme ydinviestejämme, viestinnän vaikuttavuutta ja asiantuntijaviestintää edelleen ja käytämme yhtenäistä visuaalista ilmettä. Viestintämme on avointa, osallistavaa ja ymmärrettävää. Hyödynnämme viestinnässä tarkoituksenmukaisesti eri kanavia ja välineitä. Lisäämme maakunnan kiinnostavuutta markkinointiyhteistyöllä muun muassa tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

- Uudistamme liiton ilmeen ja ydinviestit ja otamme ne käyttöön johdonmukaisesti.

- Vahvistamme mediasuhteita.

- Jatkamme viestinnän vaikuttavuuteen ja mitattavuuteen liittyvää kehittämistyötä; uudistamme näkyvyyttämme sosiaalisessa mediassa ja seuraamme tilanteen kehitystä.

- Selvitämme vaihtoehtoja viestinnän resurssien lisäämiseen ja organisoimiseen sekä uudistamme viestintätiimiä.

- Viestimme monipuolisesti ja selkeästi maakuntastrategiasta, maakuntakaavasta ja maakunnan tavoitteista.

- Markkinoimme Lounaistiedon tilastopalveluja kunnille ja muille sidosryhmille.

- Kehitämme asiantuntijaviestinnän tuen muotoja ja materiaaleja edelleen.

- Järjestämme luottamushenkilöille suunnattuja ajankohtaisinfoja.

Vaalimme varsinaissuomalaisen kulttuurin edelläkävijyyttä

Toimimme aktiivisesti kulttuurin ja luovien alojen maakunnallisessa verkostoyhteistyössä kulttuurifoorumin, kuntayhteistyön ja mm. kulttuurihyvinvointiverkostojen kautta. Vaikutamme kansallisissa kulttuurialan verkostoissa ja olemme mukana hanketyössä. Luomme edellytyksiä taiteen ja kulttuurin sekä luovien alojen entistä parempaan huomioimiseen maakunnan suunnittelussa, kehittämisessä, viestinnässä ja markkinoinnissa sekä monialaisessa yhteistyössä.

- Myönnämme 101. Aurora-mitalin tunnustuksena maakunnan hyväksi tieteen, taiteen tai muun kulttuurityön alalla toimineelle henkilölle, yhteisölle tai viranomaiselle.

- Olemme mukana suunnittelemassa ja järjestämässä vähintään kaksi maakunnallisia kulttuurialan tilaisuutta.

- Teemme aktiivista yhteistyötä verkostoissa: tuemme kulttuuriviranhaltijoiden Kulttuurikunnissa -verkoston toiminnan kehittämistä, teemme tiivistä yhteistyötä Turun kaupungin kulttuurin kärkihankkeen sekä Varhan kulttuurihyvinvoinnin yhdyspintatyöryhmän kanssa.

- Jatkamme yhteistyötä Turun Taidelainaamon kanssa alueellisen taiteen tukemiseksi ja esiin nostamiseksi.

- Olemme mukana kehittämässä ja lanseeraamassa kansallista Kulttuuripankkia, joka tuo yhteen kulttuuripalvelujen tarjoajat ja tilaajat.

- Viestimme aktiivisesti kulttuurialan merkityksestä.

4.6 Lounaistieto

Edistämme avoimen datan yhteentoimivuutta ja hyödynnettävyyttä

Osallistumme aktiivisesti datan yhteentoimivuutta edistäviin kansallisiin prosesseihin, kuten rakennetun ympäristön digitalisaation edistämiseen. Osallistumme kansallisen digitaalisen retkeilyinfrastruktuurin rakentamiseen, edistämme maakuntakaavan uuden tietomallin käyttöönottoa maakuntien liitoissa ja kehitämme Lounaistiedon omia datatuotteita paremmin hyödynnettäviksi.

- Parannamme tiedon laatua, yhteentoimivuutta ja avointa saatavuutta Digiretki- ja Ryhti-hankkeiden sekä muun hanketoiminnan kautta.
- Teemme hankeavauksia datan laadun ja yhteentoimivuuden parantamiseksi esimerkiksi Open Street Map -datan laadun ja tuotantoprosessien kehittämiseksi Lounais-Suomessa.
- Huolehdimme, että Lounaistiedon karttapalvelun karttatasot ja metatiedot ovat ajan tasalla ja avoimet datatuotteet ovat saatavilla luotettavasti.
- Tuotamme Lounaistiedon verkkosivuille ohjeistuksia muun muassa rajapintojen käyttämisestä, karttaupotusten tekemisestä ja datan avaamisen prosessista.
- Tarjoamme kunnille ja muille sidosryhmille mahdollisuuden hyödyntää Lounaistiedon paikkatietopalveluja karttajulkaisujen tekemiseen.

Vahvistamme avoimen tiedon ekosysteemiä lounaisessa Suomessa

Edistämme paikkatietodatan hyödyntämistä yrityksissä ja julkishallinnossa osana kansallisen Location Innovation Hub:in toimintaa. Tiivistämme alueen avoimen tiedon toimijoiden yhteistyötä kehittämällä avoimen tiedon verkoston toimintaa ja järjestämällä kiinnostavia tapahtumia, jotka tuovat alan toimijat yhteen. Lisäämme Lounaistiedon tietopalvelujen vaikuttavuutta systemaattisella viestinnällä ja sosiaalisen median markkinoinnilla.

- Vahvistamme avoimen tiedon ekosysteemiä lounaisessa Suomessa uudistamalla Avoimen tiedon verkoston tilaisuuksia, kehittämällä matalan kynnyksen verkostotoimintaa sekä markkinoimalla Aluetietofoorumia ja LIH-tapahtumia laajasti alueen toimijoille.
- Osallistumme paikkatietoalan koulutuksen järjestämiseen ja muuhun kurssiyhteistyöhön Turun yliopistolla, järjestämme mapathoneja yhteistyössä yliopiston ja muiden sidosryhmien kanssa, markkinoimme LIH-koulutuksia sekä tarjoamme paikkatietoalan harjoittelupaikan alan opiskelijalle.
- Viestimme toiminnasta aktiivisesti Lounaistiedon LinkedIn-tilillä ja markkinoimme tapahtumia laajemmalle yleisölle Facebookissa maksullisilla kampanjoilla. Kehitämme viestintäyhteistyötä Varsinais-Suomen liiton ja muiden sidosryhmien kanssa.
- Markkinoimme Lounaistiedon datatuotteita ja avoimen datan palveluja nettisivuillamme ja somekampanioiden avulla.

5. Talousarvion eri osien toteutuminen

Liite 1. Toteutumavertailu: Kuntarahoitteiset kustannuspaikat

Liite 2. Toteutumavertailu: Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat

Liite 3. Tuloslaskelma

Liite 4. Investoinnit ja poistot

Liite 5. Rahoituslaskelma

Liite 6. Tase

Liite 7. Henkilöstötiedot

Liite 8. Tasetta koskevat liitetiedot

Liite 9. Tilintarkastajan palkkiot

Liite10. Selvitys puolueveroista

LIITE 1. TOTEUTUMAVERTAILU

Talousarvio 2025

Toteutuma 2025

Poikkeama

Käyttö %

KUNTARAOHITTEISET KUSTANNUSPAIKAT

ulkoinen/sisäinen

33000 TOIMINTATUOTOT				
33010 MYYNTITUOTOT	3 938 400	3 951 644,20	-13 244,20	100,3
33300 TUET JA AVUSTUKSET	21 000	22 341,51	-1 341,51	106,4
33400 MUUT TOIMINTATUOTOT	91 952	99 135,45	-7 183,45	107,8
33000 TOIMINTATUOTOT	4 051 352	4 073 121,16	-21 769,16	100,5
34000 TOIMINTAKULUT				
34010 HENKILÖSTÖKULUT				
34050 Palkat ja palkkiot	-2 423 986	-2 262 612,22	-161 373,78	93,3
34110 Eläkekulut	-380 432	-359 446,89	-20 985,11	94,5
34150 Muut henkilösivukulut	-48 465	-56 067,31	7 602,31	115,7
4265 Henkilöstökorvaukset		14 066,29	-14 066,29	
3501 HENKILÖSTÖKULUT	-2 852 883	-2 664 060,13	-188 822,87	93,4
34300 PALVELUJEN OSTOT				
34320 Muiden palvelujen ostot	-968 265	-999 328,30	31 063,30	103,2
34300 PALVELUJEN OSTOT	-968 265	-999 328,30	31 063,30	103,2
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
34510 Ostot tilikauden aikana	-51 225	-59 680,80	8 455,80	116,5
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-51 225	-59 680,80	8 455,80	116,5
34810 VUOKRAT	-288 420	-281 984,73	-6 435,27	97,8
34820 MUUT TOIMINTAKULUT	-9 000	-3 685,04	-5 314,96	40,9
34000 TOIMINTAKULUT	-4 169 793	-4 008 739,00	-161 054,00	96,1
34999 TOIMINTAKATE	-118 441	64 382,16	-182 823,16	-54,4

Sisäiset siirrot "Palvelujen ostot" tiliryhmästä hanketoiminnan "Tuet ja avustukset" tiliryhmään ovat 112 928,92 euroa, joka määräraha koostuu liiton osallistumisesta toteuttamiensa hankkeiden omarahoitukseen.

LIITE 2. TOTEUTUMAVERTAILU**OHJELMA- JA HANKETOIMINNAN KUSTANNUSPAIKAT**

ulkoinen/sisäinen	Talousarvio 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama	Käyttö %
33000 TOIMINTATUOTOT				
333010 MYYNTITUOTOT	754 428	757 972,12	-3 544,12	100,5
33300 TUET JA AVUSTUKSET	3 775 032	3 532 942,75	242 089,25	93,6
33400 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0,00	0,00	0,0
3010 TOIMINTATUOTOT	4 529 460	4 290 914,87	238 545,13	94,7
34000 TOIMINTAKULUT				
34010 HENKILÖSTÖKULUT				
34050 Palkat ja palkkiot	-2 266 030	-2 271 730,89	5 700,89	100,3
34110 Eläkekulut	-404 312	-383 138,56	-21 173,44	94,8
34150 Muut henkilösivukulut	-56 873	-61 171,63	4 298,63	107,6
4265 Henkilöstökorvaukset ja mu	109	6 380,08	-6 271,08	
34000 HENKILÖSTÖKULUT	-2 727 106	-2 709 661,00	-17 445,00	99,4
34300 PALVELUJEN OSTOT				
34320 Muiden palvelujen ostot	-1 518 862	-1 374 337,69	-144 524,31	90,5
34300 PALVELUJEN OSTOT	-1 518 862	-1 374 337,69	-144 524,31	90,5
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
34510 Ostot tilikauden aikana	-15 600	-11 431,28	-4 168,72	73,3
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-15 600	-11 431,28	-4 168,72	73,3
34810 VUOKRAT	-231 818	-195 394,12	-36 423,88	84,3
34820 MUUT TOIMINTAKULUT	-36 074	-90,78	-35 983,22	0,3
34000 TOIMINTAKULUT	-4 529 460	-4 290 914,87	-238 545,13	94,7
3600 TOIMINTAKATE	0,00	0,00		

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 3. TULOSLASKELMA	1.1 -31.12.2025	1.1 -31.12.2024
ulkoinen		
TOIMINTATUOTOT		
MYyntITUOTOT	4 596 687,40	5 252 677,89
TUET JA AVUSTUKSET	3 555 284,26	3 622 182,50
MUUT TOIMINTATUOTOT	99 135,45	91 498,60
TOIMINTATUOTOT	8 251 107,11	8 966 358,99
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-4 534 343,11	-4 228 497,19
Eläkekulut	-742 585,45	-689 492,76
Muut henkilösivukulut	-117 238,94	-87 440,02
Henkilöstökorvaukset ja muut HK	20 446,37	36 072,54
HENKILÖSTÖKULUT	-5 373 721,13	-4 969 357,43
PALVELUJEN OSTOT		
Muiden palvelujen ostot	-2 260 737,07	-3 198 354,35
PALVELUJEN OSTOT	-2 260 737,07	-3 198 354,35
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		
Ostot tilikauden aikana	-71 112,08	-78 445,91
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-71 112,08	-78 445,91
VUOKRAT	-477 378,85	-436 782,70
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 775,82	-5 464,72
TOIMINTAKULUT	-8 186 724,95	-8 688 405,11
TOIMINTAKATE	64 382,16	277 953,88
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
KORKOTUOTOT		
MUUT RAHOITUSTUOTOT	462,35	324,67
KORKOKULUT	-61,05	-112,76
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	401,30	211,91
VUOSIKATE	64 783,46	278 165,79
SUUNNITELMAPOISTOT	-4 503,75	-92 205,74
TILIKAUDEN TULOS	60 279,71	185 960,05

LIITE 4. INVESTOINNIT JA POISTOT

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista					
Maakuntavaltuuston päätös 9.6.1997 § 29: tasapoisto, poistoaika 3 vuotta					
Pysyvien vastaavien muutokset					
	Tietokone-ohjelmistot	Tietokonelaitteet	Viestintälaitteet	Muut koneet ja kalusto	Yhteensä
Investoinnit +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Myynnit -	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistoarvo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vuonna 2025 ei ollut investointeja					
Liitetietolaskelma					
Aineettomat hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1	0,00	0,00	0,00	4 503,75	4 503,75
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	-4 503,75	-4 503,75
Poistamaton hankintameno 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä poistamaton hankintameno 31.12.2025					0,00
Poistokirjaukset 31.12.2025					
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1005 Tietokone-ohjelmistot					0,00
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1165 Tietokonelaitteet					
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1166 Viestintälaitteet					
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1170 Muut koneet ja kalusteet					4 503,75
Yhteensä tilikauden poistot					4 503,75

LIITE 5. RAHOITUSLASKELMA

	2 025	2 024
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
_ Vuosikate	64 783,46	278 165,79
_ Tulorahoituksen korjauserät		
INVESTOINTIEN RAHAVIRAT		
_ Investointimenot	0,00	0,00
_ Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	64 783,46	278 165,79
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
_ Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos		
_ Vaihto-omaisuuden muutos		
_ Saamisten muutos	-33 334,81	-318 753,47
_ Korottomien velkojen muutos	185 145,11	18 444,84
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	151 810,30	-300 308,63
RAHAVAROJEN MUUTOS	216 593,76	-22 142,84
RAHAVAROJEN MUUTOS		
_ Rahavarat 31.12	2 556 213,66	2 339 619,90
_ Rahavarat 1.1	2 339 619,90	2 361 762,74
RAHAVAROJEN MUUTOS	216 593,76	-22 142,84

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 6. TASE	2 025	2 024	Muutos %
ulkoinen			
11000 VASTAAVAA			
11001 A PYSYVÄT VASTAAVAT			
11010 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
11010 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			0,0
11020 AINEELLISET HYÖDYKKEET			
1165 Tietokonelaitteet			
1166 Viestintälaitteet			
1170 Muut koneet ja kalusto	0,00	4 503,75	-100,0
11020 AINEELLISET HYÖDYKKEET	0,00	4 503,75	-100,0
11030 SIJOITUKSET			
1212 Muut osakkeet ja osuudet	1 228,01	1 228,01	0,0
11030 SIJOITUKSET	1 228,01	1 228,01	0,0
11001 PYSYVÄT VASTAAVAT	1 228,01	5 731,76	-78,6
11100 B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
11101 VALTION TOIMEKSIANNOT	3 876 440,83	5 009 864,35	-22,6
11103 MUUT TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11 643 709,82	9 694 810,04	20,1
11100 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	15 520 150,65	14 704 674,39	5,5
11201 C VAIHTUVAT VASTAAVAT			
11310 SAAMISET			
11331 MYYNTISAAMISET	71 474,19	19 662,40	263,5
11333 MUUT SAAMISET	1 960 034,18	1 978 511,16	-0,9
11310 SAAMISET	2 031 508,37	1 998 173,56	1,7
11140 RAHOITUSARVOPAPERIT			
1830 Osakkeet ja osuudet	435,32	435,32	0,0
11140 RAHOITUSARVOPAPERIT	435,32	435,32	0,0
11500 RAHAT JA PANKKISAAMISET	2 555 778,34	2 339 184,58	9,3
11201 VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 587 722,03	4 337 793,46	5,8
11000 VASTAAVAA	20 109 100,69	19 048 199,61	5,6

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 6. TASE			
	2 025	2 024	Muutos %
ulkoinen			
12000 VASTATTAVAA			
12001 A OMA PÄÄOMA			
12010 PERUSPÄÄOMA	345 783,97	345 783,97	0,0
12040 EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI/	2 203 738,92	2 017 778,87	9,2
12050 TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	60 279,71	185 960,05	-67,6
12001 OMA PÄÄOMA	2 609 802,60	2 549 522,89	2,4
12300 D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
12301 VALTION TOIMEKSIANNOT			
23101-23102 Maakunnan kehittämisrahat	20 367,74	20 367,74	0,0
21103-23104 Osaamiskeskus	8 206,50	8 206,50	0,0
23107-23108 AIKO-määräraha	124 330,55	124 330,55	0,0
23110 MOKE-omaehtoinen kehittäminen	3 723 536,04	4 598 633,22	-19,0
23111 MATKA- matkailielinkeinon	0,00	203 536,34	-100,0
23112 AKKE-Ekosysteemi rahoitus	0,00	54 790,00	-100,0
12301 VALTION TOIMEKSIANNOT	3 876 440,83	5 009 864,35	-22,6
12303 MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA			
23301-23302 CB2014-2020 EU/EAKR projektit	4 518 739,90	4 205 612,40	7,4
23307_23308 CB2021-2027 projektit EU/EAKR	5 853 833,27	4 399 070,75	33,1
23309_23310 CB2021-2027 tekninen tuki	1 265 473,57	1 084 463,81	16,7
2340 Historiarahasto	5 663,08	5 663,08	0,0
12303 MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	11 643 709,82	9 694 810,04	20,1
12300 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	15 520 150,65	14 704 674,39	5,5
12400 E VIERAS PÄÄOMA			
12420 LYHYTAIKAINEN			
12426 OSTOVELAT	669 771,97	542 737,32	23,4
12428 SIIRTOVELAT	1 309 375,47	1 251 265,01	4,6
12420 LYHYTAIKAINEN	1 979 147,44	1 794 002,33	10,3
12400 VIERAS PÄÄOMA	1 979 147,44	1 794 002,33	10,3
12000 VASTATTAVAA	20 109 100,69	19 048 199,61	5,6

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 7. HENKILÖSTÖTIEDOT		
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ	2025	2024
Maakuntajohtaja	1	1
Hallinnon vastuualue	12	13
Aluekehittämisen vastuualue	8	8
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	7	8
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	7	5
Projektit & tekniset tuet	42	40
Yhteensä	77	75
HENKILÖSTÖKULUT	2025	2024
Palkat ja palkkiot	4 534 343,11	4 228 497,19
Sairausvakuutuksen päivärahat	-16 846,37	-34 272,54
Muut henkilöstömenojen korjauserät	-3 600,00	-1 800,00
	4 513 896,74	4 192 424,65
Eläkekulut	742 585,45	689 492,76
Muut pakolliset henkilösivukulut	117 238,94	87 440,02
HENKILÖSTÖKULUT YHTEENSÄ	5 373 721,13	4 969 357,43
Tilikaudella huomioitu lomapalkkavaraus:		
lomapalkkavelka	720 761,00	639 867,00
sosiaalikulut	142 693,00	125 184,00
MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT	2025	2024
Maakuntajohtaja ja hallinnon vastuualue	845 989,32	721 178,36
Aluekehittämisen vastuualue	469 734,13	449 099,47
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	436 587,32	444 357,97
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	362 573,80	324 519,84
Projektit	1 309 738,91	1 230 369,91
Kansainvälinen tekninen tuki	961 991,98	906 448,02
Luottamushenkilöt	147 727,65	152 523,62
Yhteensä	4 534 343,11	4 228 497,19

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 8. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
	2025	2024
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	435	435
Saamiset		
Myyntisaamiset	71 474	19 662
Muut saamiset	1 960 034	1 978 511
Lyhytaikaiset	2 031 508	1 998 173
Saamisten erittely		
<i>Myyntisaamiset</i>		
1741 Myyntisaamiset, josta		
- kunnilta	1 650	6 500
- kuntayhtymiltä	33 168	13 067
- valtiolta	12 550	96
- muilta	24 106	
<i>Muut saamiset</i>		
1785 ALV- saamiset	148 222	69 025
1800 Lounassetelit		
1811 Muut saamiset, josta		
- Kelalta	2 853	3 044
- IF (vakuutusyhtiö)		139
- projekteilta	1 803 776	1 895 434
- muilta (laskuejn jaksoitus)	5 183	10 870
Oma pääoman erittely		
Peruspääoma	345 784	345 784
Edellisten tilikausien ylijäämä	2 203 739	2 017 779
Tilikauden yli-/alijäämä	60 280	185 960
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	2 609 803	2 549 523
Vieras pääoma		
Ostovelat	669 772	542 737
Siirtovelat	1 309 375	1 251 265
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>	1 979 148	1 794 003
Siirtovelkojen erittely		
2580 Lomapalkkajaksoitus	863 454	765 051
2589 Muut siirtovelat		
- projektien siirtovelat	445 921	486 214
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	1 309 375	1 251 265

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 9. Tilintarkastajan palkkiot		
	2025	2024
Tarkastusyhteisö: BDO AUDIATOR OY		
Tilintarkastuspalkkiot	6 592	4 425
Projektien palkkiot	3 835	
Tarkastuslautakunnan avustavat tehtävät	2 230	2 678
Muut palkkiot		
Tarkastusyhteisö: KPMG OY AB		
Muut palkkiot projektit		6 038
Palkkiot yhteensä	12 656	13 140

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 9. Tilintarkastajan palkkiot		
	2025	2024
Tarkastusyhteisö: BDO AUDIATOR OY		
Tilintarkastuspalkkiot	6 592	4 425
Projektien palkkiot	3 835	
Tarkastuslautakunnan avustavat tehtävät	2 230	2 678
Muut palkkiot		
Tarkastusyhteisö: KPMG OY AB		
Muut palkkiot projektit		6 038
Palkkiot yhteensä	12 656	13 140

